

**Pohjois-Karjalan ammattiopisto Outokummun
opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2007 – 2008**

**Eine Kurkinen
Kehittämishankeraportti
Syyskuu 2007**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) KURKINEN, Eine	Julkaisun laji Kehittämishanke	
	Sivumäärä 45	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi POHJOIS-KARJALAN AMMATTIOPISTO OUTOKUMMUN OPINTO-OHJAUSUUNNITELMA LUKUVUONNA 2007 – 2008		
Koulutusohjelma Ammatillisen opettajakorkeakoulun opinto-ohjaajakoulutus		
Työn ohjaaja VIRTANEN, Riitta		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Pohjois-Karjalan ammattiopisto Outokummun opinto-ohjaussuunnitelman keskeisimpänä tavoitteena oli löytää uusia ohjauskeinoja opintojen etenemisen tukemiseen. Haluttiin löytää keinoja opintojen keskeyttämisen vähentämiseen ja niiden tarpeettoman venymisen estämiseen, resurssien uusjakoon, kahden tutkinnon suorittajien ja maahanmuuttajaopiskelijoiden ohjaukseen sekä jämäköyttämään ohjausta opintojen alussa ja lopussa. Kehittämistyön tueksi perustettiin opinto-ohjaussuunnitelman asiantuntija- ja ohjausryhmät, jotka kokoontuivat vuosina 2005 ja 2006. Työtä jatkoivat lukuvuonna 2006 – 2007 opiskelijapalvelu ja -huolto sekä oppilaitoksen pedagoginen suunnitteluryhmä kokouksissaan. Esittelijänä kaikissa näissä elimissä toimi opinto-ohjaaja Eine Kurkinen.</p> <p>Lukuvuodeksi 2006 – 2007 otettiin oppilaitoksessa käytännön työkaluiksi opinto-ohjaajan ja ryhmäohjaajan tehtäväjakolistaukset. Samalla suositeltiin läksyryhmien perustamista kaikille aloille. Vuoden 2006 lopussa listausten pohjalta ryhdyttiin laatimaan koko henkilöstön yhteistä opinto-ohjauksen tehtävä- ja vastuuajakotaulukkoa. Ensimmäinen versio noudatti samaa työnjakoa, joka oli parhaillaan oppilaitoksessa käytössä. Tämän rinnalle ryhdyttiin rakentamaan vaihtoehtoista versiota. Siinä ohjausresursseja uudelleenjärjestettiin, kehitettiin kahden tutkinnon suorittajien ohjausta ja vahvistettiin ohjausta opintojen alussa ja lopussa. Opinto-ohjaajalle resursoitiin säännöllisiä kaikille ryhmille pidettäviä ohjaustunteja. Opinto-ohjaussuunnitelman tehtävä- ja vastuuajako lukuvuodeksi 2007 - 2008 otettiin käyttöön Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa elokuun alussa 2007.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Opinto-ohjaus, opinto-ohjaussuunnitelma		
Muut tiedot		

Author(s) KURKINEN, Eine	Type of Publication Development project report	
	Pages 45	Language finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title The developing of Study Counselling Plan In North Carelia College of Outokumpu for the year 2007 - 2008		
Degree Programme Vocational Teacher Education College, Student counsellor education		
Tutor(s) VIRTANEN, Riitta		
Assigned by)		
Abstract The aim of the Development project was to survey the study counselling and prepare a new study counselling plan for North Carelia College of Outokumpu. The new study counselling plan specifies what are the aims in counselling, who does and what and when they take place. To improve the study counselling there was created some new forums where to discuss the issues. The presenting officer in those groups was study counsellor Eine Kurkinen. The most important issues what wanted to be improved were counselling of the students who want to qualified both the educational and high school degrees in the same time and foreign students. One issue was to try to find ways to support the students who have some problems with the studies, want to quit the school or their studies have lasted for too long time. In the new study counselling plan the most important idea was that study counsellor will arrange lessons in counselling for every student groups. The most of the lessons will take place in the beginning or the end of the studies. The new system of study counselling starts in the beginning of August 2007.		
Keywords Study counselling, study counselling plan		
Miscellaneous		

SISÄLLYS

JOHDANTO	2
1 OPINTO-OHJAUKSEN KÄSITE	4
1.1 Mahdollisuudet ja rajoitukset	4
1.2 Opinto-ohjauksen kolmijako	4
2 OPINTO-OHJAUSUUNNITELMAN LAATIMINEN	6
3 OMAN TOIMINTAYMPÄRISTÖN OHJAUSPALVELUIDEN KUVAUS	8
3.1 Pohjois-Karjalan ammattiopisto Outokumpu.....	8
3.2 Pohjois-Karjalan ammattiopistojen opinto-ohjaussuunnitelma	9
3.3 Opinto-ohjauksen järjestäminen Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa	11
3.4 Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	13
4 TUTKIMUSONGELMAT	15
5 METODIT	18
6.1 Opintojen venymisen ehkäisy, keskeyttämisten ja eroamisten vähentäminen	20
6.2 Opinto-ohjaajan resurssien riittävyys	21
6.3 Kahden tutkinnon suorittajien ohjaus	22
6.4 Monikulttuuristen ryhmien ohjaus	24
7 POHDINTA	26
LÄHTEET	29
LIITTEET	30
Liite 1.....	30
Liite 2.....	37
Liite 3.....	38

JOHDANTO

Lainsäädäntö velvoittaa ammatillista koulutusta järjestämään opiskelijoille opinto-ohjausta. Tätä velvoitetta oppilaitoksissa toteutetaan kirjavalla tavalla. Tämä johtunee osaltaan siitä, että ohjauksen tavoitteet Suomessa ovat painottuneet eri aikoina eri asioihin. Kaikkialla ei ole pysytty muutoksessa mukana. Aiemmin tavoitteena oli antaa opiskelijoille ammatinvalinnan valmiuksia, nyt painotetaan enemmän opiskelutaitojen ohjausta ja kasvatuksellisia ongelmia (Numminen, Jankko, Lyra-Katz, Nyholm, Siniharju & Svedlin 2002, 43 - 44). Tämän hetkisen ohjauskäsityksen mukaan kaikki ohjauksen osa-alueet olisi huomioitava rinnan: oppimisen ja opiskelun ohjaus, uravalinnan ohjaus ja kasvun ja kehityksen tukeminen unohtamatta psykososiaalista tukea (Virtanen 2005).

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymään (PKKY) kuuluu yhdeksän ammattiopistoa ja neljä aikuisopistoa. Kaikkia ammattiopistoja varten on laadittu yhteinen opinto-ohjaussuunnitelma. Tämän suunnitelman pohjalta koulutuskuntayhtymään kuuluvien ammattiopistojen on tarkoitus laatia oma ohjaussuunnitelmansa. Ensimmäinen Pohjois-Karjalan ammattiopisto Outokummun (AmoO) oma ohjaussuunnitelma valmistui keväällä 2006, ja nyt tavoitteena on aikaansaada AmoO:n entistä parempi ja kehittyneempi opinto-ohjaussuunnitelma

Koulutuskuntayhtymän suunnitelman tavoitteena on yhtenäistää Pohjois-Karjalan ammattiopistojen opinto-ohjausta (Opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2006 – 2007, 3). PKKY:n suunnitelmassa opinto-ohjaus jäsennetään opintoajan mukaan, jolloin se jaetaan neljään ajanjaksoon: ohjaukseen ennen opintojen alkua, opintojen alkuvaiheessa, opintojen aikana ja niiden loppuvaiheessa. Ohjaus ja seuranta voivat tarvittaessa jatkua myös opintojen päättymisen jälkeen. (Opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2006 – 2007, 4.) Opintopolkuajattelu rytmittää myös tätä AmoO:n suunnitelmaa. Lisäksi tässä suunnitelmassa huomioidaan neljännen vuoden opiskelijat, he, joiden opinnot eivät syystä tai toisesta valmistu kolmessa vuodessa.

AmoO:n ensimmäinen opinto-ohjaussuunnitelma laadittiin oppilaitokseen perustetun ohjausryhmän päätösten pohjalta. Asiat valmisteltiin ensin asiantuntijaryhmässä, joka teki esitykset ohjausryhmälle. Asiantuntija- ja ohjausryhmä kokoontuivat lukuvuonna 2005 – 2006. Molempien ryhmien

kokoonkutsujana ja esittelijänä toimi opinto-ohjaaja Eine Kurkinen. Päätösten pohjalta laadittiin opinto-ohjauksen vastuu- ja työnjakotaulukko ohjausta selkeyttämään.

Lukuvuonna 2006 – 2007 opinto-ohjaussuunnitelmatyö on jatkunut. Iso ohjausryhmä ei ole enää kokoontunut, vaan asioita on käsitelty opiskelijahuollon ja opiskelijapalvelun kokouksissa sekä myöhemmin pedagogisessa suunnitteluryhmässä. Kehittämistyön seurauksena syntyi uusi opinto-ohjaussuunnitelma.

PKKY:n opinto-ohjaussuunnitelma ei koske näyttötutkintoperusteista aikuiskoulutusta (Opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2006 – 2007, 3), jota AmoO:ssakin järjestetään.

Yhdenmukaisuustavoitteen mukaisesti ovat näyttötutkintolaiset rajattu pois myös AmoO:n suunnitelmasta.

1 OPINTO-OHJAUKSEN KÄSITE

1.1 Mahdollisuudet ja rajoitukset

Kasurinen (2004) määrittelee opinto-ohjauksen opiskelijoille suunnatuksi ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalveluksi, jossa tehtävänä on yksilön opintojen ohjaaminen siten, että ura- ja elämänsuunnittelun päätökset tulisi toteutettua. Tällöin opiskelijaa tulisi ohjata huomioimaan myös yhteiskunnassa vallitsevat mahdollisuudet ja rajoitukset. (Kasurinen 2004, 40.)

Opinto-ohjausta tulee sisältyä jokaisen ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevan opintoihin vähintään 1,5 opintoviikkoa. Opinto-ohjausta annetaan luokkamuotoisena sekä pienryhmä- että henkilökohtaisena ohjauksena. Koko henkilöstön tulee osallistua ohjaukseen, mutta päävastuu sen suunnittelusta on opinto-ohjaajalla. (Numminen, Jankko, Lyra-Katz, Siniharju & Svedlin 2002, 121.)

Koska opinto-ohjaukseen kuuluvat oppimisen ja opiskelun ohjaus, kasvun ja kehityksen tukeminen uravalinnan ohjauksen lisäksi, tulee myös näitä seikkoja huomioida tasavertaisesti ohjausta kehitettäessä. Jos ohjaus toimii, opiskelijat oppivat itseohjautuviksi, itsensä kanssa sovussa pysyviksi, realistiset tavoitteet omaaviksi oppijoiksi. He hyväksyvät ja omaksuvat elinikäisen oppimisen tavoitteen ja ottavat vastuuta tähän tavoitteeseen pääsemisestä.

Nummisen ym. mukaan (2002, 45) opinto-ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijan henkilökohtaista kasvua ja kehitystä, edistää opiskelutaitojen kehittymistä ja opiskelun kulkua sekä tukea ammatillisen suuntautumisen selkiytymistä ja antaa valmiuksia koulutus- ja ammattiurasuunnitteluun. Opinto-ohjaussuunnitelmissa käytetäänkin usein tätä kolmijakoa suunnitelman rakenteen pohjana.

1.2 Opinto-ohjauksen kolmijako

Holistisessa ohjausmallissa ohjaustoiminta jaetaan opiskelijan kasvun ja kehityksen tukemiseen, opintojen ohjaukseen ja ura- ja elämänsuunnittelun ohjaukseen. Ajattelun lähtökohtana on, että ohjausta

antavat kaikki ohjauksen asiantuntijat oppilaitoksessa porrastetun järjestelmän mukaisesti. (Kasurinen 2004, 41.)

Oppilaitoksen johdon näkökulmasta toimivalla opinto-ohjauksella on suuri strateginen merkitys. Se parantaa opiskelutaitoja ja oppimistuloksia, selkeyttää opiskelijoiden ammatillista suuntautumista ja tukee kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Se voi osaltaan ehkäistä myös keskeyttämistä. (Numminen ym. 2005, 8.)

Kun kasvun ja kehityksen tukemisen ohjaus onnistuu, kehitty oppija itsenäiseksi, aktiiviseksi ja sopeutumiskykyiseksi, persoonallisuudeltaan ehyeksi yksilöksi. Hänellä on edellytykset kehittää itseään, ja hän on fyysisesti ja psyykkisesti terve. Kun uravalinnan ohjaus onnistuu, oppija osaa selvittää omia taipumuksiaan, hänellä on selkeät koulutus- ja uravalinnan suunnitelmat, ja hän tietää, miten tavoitteita kohti pääsee. Hänellä on selkeä käsitys omasta opintopolustaan, ja hän osaa toimia sen mukaisesti. (Virtanen 2005.)

Kolmantena ohjauksen ulottuvuutena on oppimisen ja opiskelun ohjaus. Oppimisen ja opiskelun ohjauksen tavoitteena on, että oppija tuntee omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Hän hallitsee ja kehittää erilaisia opiskelumenetelmiä, hän osaa etsiä itsenäisesti tietoa ja kehittää työtapojaan. Hänen opintonsa vastaavat hänen kykyjään. Oppija on elinikäisen oppimisen tiellä. (Virtanen 2005.)

2 OPINTO-OHJAUSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Opinto-ohjauksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija saa riittävästi henkilökohtaista ja muuta tarvitsemaansa ohjausta ja koko oppilaitoksen henkilökunta osallistuu tämän antamiseen (Numminen ym. 2005, 3). Opiskelijan tulisi pystyä toimimaan oppilaitosyhteisössään, ja hänen tulisi osata suunnitella opintonsa ja sitoutua opiskeluun. Jotta tämä onnistuisi, hänen on tiedettävä tutkintoon johtavat opinnot ja valinnaisuus. Hänen on osattava seurata opintosuoritustensa kertymistä ja hakea tukea opintojensa suunnittelulle. Hänen tulee myös osata hakea apua opiskeluun liittyvissä vaikeuksissa sekä työtä tai opiskelupaikkaa myös ulkomailta. (Hätönen 2001, 78.)

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymässä opinto-ohjauksen tavoitteeksi on asetettu, että sen tulisi vahvistaa opiskelijan kykyä tavoitella ja saavuttaa itselleen tärkeitä päämääriä ja lisätä osallistumisen ja sosiaalisen kanssakäymisen taitoja. Erityisesti ammattiopinnoissa opinto-ohjaus auttaa opiskelijaa suunnittelemaan omaa opinto-ohjelmaansa ja tukee häntä opintojen eri vaiheissa. Opinto-ohjaus edistää valinnaisuuden, joustavuuden ja monimuotoisuuden toteutumista. (Opinto-ohjaussuunnitelma vuosina 2006-2007, 4.)

Opinto-ohjausta annetaan ammatillisissa oppilaitoksissa luokkamuotoisena, pienryhmä- ja yksilöohjauksena. Opinto-ohjausta on opetussuunnitelman perusteissa (2001) 1,5 opintoviikkoa, mikä vastaa noin 40 tuntia. Opinto-ohjaus on määritelty koko henkilöstön vastuulle, vaikka päävastuu sen suunnittelusta on opinto-ohjaajalla. (Opetussuunnitelman perusteet 2001, 83.)

Ohjauksen järjestämisessä on kaksi päämallia: keskitetty ja hajautettu. Keskitetyssä mallissa oppilaitoksessa on yksi tai useampi päätoiminen opinto-ohjaaja, jotka vastaavat sekä henkilökohtaisesta että ryhmäohjauksesta. Hajautetussa mallissa ohjausresurssi on jaettu ammatillisille opettajille niin, että jokaisella koulutusalueella on opettaja, jonka tehtäviin kuuluu opinto-ohjausta. (Numminen ym. 2002, 121.)

Opinto-ohjauksessa tulee huolehtia erityisesti niiden opiskelijoiden tarpeista, joilla on opiskeluvaikeuksia, poissaoloja koulutuksesta tai elämänhallintaan liittyviä vaikeuksia. Ohjaus tulee toteuttaa siten, että opiskelija saa riittävästi tietoa koulutuksesta ennen opintojen alkua ja sen aikana, saa

tietoa ja kokemusta työelämästä, yrittäjyydestä ja ammateista, tutustuu ja saa mahdollisuuden kansainvälisiin kontakteihin, opiskeluun ja työhön ja saa tukea opiskeluunsa ja elämäänsä liittyvissä ongelmissa. (Hätönen 2001, 78.)

Opinto-ohjauksen tulee tukea opiskelijan yksilöllisiä valintoja ja hänen ammatillista kasvuaan. Valinnaisuus, opintotarjonnan laajeneminen jopa muihin oppilaitoksiin ja aiemmin opitun tunnustaminen ja tunnistaminen lisäävät opinto-ohjauksen tarvetta ja muuttavat ohjausmenetelmiä. Opinto-ohjaaja toimii yhdyshenkilönä oppilaitoksen sisällä sekä linkkinä myös muihin oppilaitoksiin tai työhallintoon. (Hätönen 2001, 80-81.)

Opetus- ja opinto-ohjaussuunnitelmassa tulee näkyä myös opiskelijatuutorointi, miten se on järjestetty oppilaitoksessa. Tuutor-opiskelija on opinnoissaan pidemmälle edennyt opiskelija, joka opastaa nuorempia opiskelijoita. Hän saattaa huomata opiskelijoiden ongelmat aiemmin kuin opettaja. (Hätönen 2001, 81.)

Jokaiselle opiskelijalle on laadittava oma henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Tämä tavoite nostaa opinto-ohjauksen oppilaitoksen keskeiseksi strategiseksi kysymykseksi. (Numminen ym. 2005, 8.)

3 OMAN TOIMINTAYMPÄRISTÖN OHJAUSPALVELUIDEN KUVAUS

3.1 Pohjois-Karjalan ammattiopisto Outokumpu

Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa oli huhtikuussa 2007 kirjoilla 614 yksikköhintaisen rahoituksen piiriin kuuluvaa opiskelijaa kolmella eri alalla: 1. sosiaali- ja terveys-, 2. tekniikan ja liikenteen ja 3. kulttuurialalla. Oppilasmäärältään suurin on kulttuuriala. Siellä opiskelee 331 opiskelijaa. Lisäksi AmO:ssa opiskelee 73 ilman rahoitusta tai muun rahoituksen piiriin opiskelevaa opiskelijaa. Seuraavassa keskitytään yksikköhintaisen rahoituksen piiriin kuuluvien opiskelijoiden ja heidän alojensa kuvaukseen.

Kulttuurialalta voi valmistua kuvallisen ilmaisun perustutkinnosta kuva-artsaaniksi, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnosta artsaaniksi, tanssialan perustutkinnosta tanssijaksi tai audiovisuaalisen viestinnän perustutkinnosta media-assistentiksi. Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto on jaettu erillisiin suuntautumisaloihin. Jokaisella alalla on oma sisältönsä. Suuntautumisalot ovat animaatio, radio- ja tv-työ, pelikoulutus, graafinen viestintä, teatteri- ja esitystekniikka ja äänituotanto. Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinnon voi suorittaa myös englanninkielisenä. Myös tanssijankoulutus muuttui englanninkieliseksi syksystä 2006 alkaen.

Tekniikan ja liikenteen alalla opiskeli huhtikuussa 2007 126 opiskelijaa. Alalta voi valmistua painoviestinnän perustutkinnosta painotuotantoassistentiksi, sähköalan perustutkinnosta elektroniikka-asentajaksi, suunnitteluassistentin perustutkinnosta suunnitteluassistentiksi tai kone- ja metallialan perustutkinnosta koneistajaksi.

Sosiaali- ja terveysalalla opiskeli huhtikuussa 157 yksikköhintaista opiskelijaa. Sieltä voi valmistua sosiaali- ja terveysalan perustutkinnosta lähihoitajaksi joko päiväopetuksessa tai näyttötutkintoon valmistavassa monimuoto-opetuksessa. Lisäksi sosiaali- ja terveysalalla voi opiskella puhevammaisten tulkkipalvelun erikoisammattitutkinnon tai jalkojenhoidon ammattitutkinnon. He eivät kuulu yksikköhintaisen rahoituksen piiriin, vaan koulutusta järjestetään erillisrahoituksella.

Oppilaitoksen toiminta on jakaantunut useaan toimipisteeseen, jotka sijaitsevat jopa usean kilometrin päässä toisistaan. Toimipisteiden etäisyys toisistaan tuo tullessaan omanlaisiaan haasteita ohjaukselle. Jos ohjaaja on esimerkiksi pääkoululla sijaitsevalla työhuoneellaan, ei tekniikan tai sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijan ole helppoa tulla poikkeamaan hänen työhuoneeseensa. Näiden opiskelijoiden opiskelu sijoittuu useiden kilometrien päähän Lammenkadun pääkoulusta. Siksi asia on ratkaistu siten, että opinto-ohjaaja kulkee eri toimipisteissä eri päivinä.

3.2 Pohjois-Karjalan ammattiopistojen opinto-ohjaussuunnitelma

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän ammattiopistojen yhteinen opinto-ohjaussuunnitelma noudattaa lain (630/1998 29 §) ja asetuksen (811/1998 3 § ja 4 §) määräyksiä ja valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita. Suunnitelman tavoitteena on yhtenäistää Pohjois-Karjalan ammattiopistojen opinto-ohjausta ja olla samalla kaikkien opinto-ohjaajien apuna oman oppilaitoskohtaisen toteutussuunnitelman laadinnassa. Lisäksi tavoitteena on edistää yhteismarkkinointia. (Opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2006 – 2007, 3.) Pohjois-Karjalan ammattiopisto Outokummun opinto-ohjaussuunnitelma noudattelee näitä periaatteita.

Koulutuskuntayhtymän opinto-ohjaussuunnitelman (2006 – 2007, 5) tavoitteena on, että PKKY:n ammattiopistojen opiskelijapaikat täyttyvät koulutusaloille soveltuvilla opiskelijoilla ja että opiskelijat saavuttavat tarkoituksenmukaisen osaamisen ja suorittavat ammatillisen tutkinnon kolmessa vuodessa. Kahta tutkintoa suorittavien kohdalla suoritus aika voi olla neljä vuotta. Opintojen ohjauksessa kiinnitetään huomiota ammatti-identiteetin ja itseluottamuksen saavuttamiseen. Opinto-ohjaus ottaa vastuun omalta osaltaan myös terveisiin elämäntapoihin ja hyvään käyttäytymiseen ohjaamisessa.

Opinto-ohjaussuunnitelman (2006 – 2007, 3 – 4) rakenteessa ensimmäisenä on tavoiteosio ja sen jälkeen prosessin eteneminen, tekijät ja ajankohta. Tavoitteena tässä on suunnitelman helppo täydennettävyys eri ammattiopistojen toimintatapojen mukaiseksi. Kansainvälisyys, työelämäyhteistyö, kuten työssäoppiminen, arviointiasiat ja erityisopetus on jätetty lähes kokonaan tämän kokonaisuuden ulkopuolelle, koska näitä asioita varten ovat olemassa erillissuunnitelmat.

Tavoitteeksi on asetettu, että ennen opintojen alkua opiskelija saa tietoa ammatillisista tutkinnoista, opintojen rakenteesta ja tarvittaessa myös sisällöistä sekä mahdollisuuksista tehdä valintoja muista

oppilaitoksista. Opiskelija orientoituu ammatilliseen opiskeluun ja hahmottaa oman opinto-ohjelmansa. Ammatillisista opinnoista tiedotetaan opinto-ohjaajille, peruskoululaisille ja heidän huoltajilleen ja muille koulutukseen ohjaaville tahoille. (Opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2006 – 2007, 5.)

Opintojen ensimmäisen vuoden aikana opiskelijaa tuetaan ammatillisessa ja henkilökohtaisessa kasvussa ja itseluottamuksen saavuttamisessa. Opiskelijalle selvitetään oma opinto-ohjelmansa ja arviointikriteeristönsä. Kaikille opiskelijalle laaditaan HOPS ja erityisopiskelijoille HOJKS. Häntä tuetaan opintoihin orientoitumisessa ja ammatti-identiteetin kehittymisessä. Opiskelijaa ohjataan ja tuetaan valintojen tekemisessä. Opiskeluaikana seurataan jokaisen opiskelijan opintomenestystä ja tuetaan opintojen edistymistä. (Mts. 7.)

Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma - HOPS. Sen tarve korostuu etenkin, jos opiskelijan opintojen eteneminen poikkeaa oman ryhmän polusta. Tällaisia ovat esim. sellaiset opiskelijat, joilla on hyväksilukuja, etenemisvaikeuksia tai ovat kaksoistutkintolaisia. Erityistukea tarvitseville laaditaan HOJKS heti opintojen alkuvaiheessa. HOPSeja että HOJKSeja päivitetään jatkuvasti. (Mts. 15 - 16.)

Lain mukaan (630/1998 30 §) opiskelijalla on oikeus hakea osaamisen tunnustamista ja tunnistamista aiemmin suorituista opinnoista ja osaamisesta, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään opetussuunnitelman mukaiset. Osaamisen tunnustaminen tehdään opetushallituksen ohjeiden mukaisesti. Tavoitteena on päällekkäisopintojen välttäminen ja opintojen nopeuttaminen, jolloin opiskeluaika lyhenee, esim. ylioppilailla 30 – 40 opintoviikkoa. Osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen mahdollistavat aiemmat opinnot (lukio- ja ammatilliset opinnot tai opiskelu ulkomailla), työkokemus tai muutoin hankittu osaaminen. (Opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2006 – 2007, 16.)

Opintojen toisen vuoden aikana opiskelijaa tuetaan ammatillisessa ja henkilökohtaisessa kasvussa ja itseluottamuksen saavuttamisessa. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee oman opinto-ohjelmansa ja arviointikriteeristönsä. Häntä ohjataan HOPS:n seurannassa ja tarkistetaan HOJKS:n tarve. Opiskelijaa tuetaan opintoihin orientoitumisessa ja ammatti-identiteetin kehittymisessä. Häntä ohjataan ja tuetaan valintojen tekemisessä. Jokaisen opiskelijan opintomenestystä ja opintojen edistymistä seurataan ja tuetaan. (Opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2006 – 2007, 10 - 11.)

Kolmantena opiskeluvuonna opintojen edistymisen seuraamista jatketaan ja tehdään suunnitelma opintojen loppuun saattamisesta. Opiskelija saa tietoa työpaikoista, työnhausta ja jatko-opintomahdollisuuksista. Opiskelijoita ohjataan sekä työnhaussa että jatko-opintoihin hakeutumisessa. Heitä rohkaistaan kiinnittämään huomiota oman alansa tehtäviin hakeutumisen lisäksi myös aivan uusiin ja kiinnostavilta tuntuviin tehtäviin unohtamatta kansainvälisiä työmarkkinoita. (Opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2006 – 2007, 12.)

Ohjausta annetaan tarpeen mukaan myös opintojen jälkeen. Koulutuskuntayhtymä tekee työllistymisseurantatutkimuksia. Esimerkiksi järjestäytyntä alumnitoimintaa oppilaitoksissa ei vielä juurikaan ole. (Mts. 13.)

Opinto-ohjaus voitaisiin jakaa myös toimintatavan mukaan. Tällöin tarkoitetaan suuryhmä-, pienryhmä- ja yksilöohjausta. Näitä kaikkia toimintatapoja käytetään koulutuskuntayhtymän oppilaitoksissa. Suuryhmä- ja pienryhmäohjausta tekevät opettajat, ryhmänohjaajat ja opinto-ohjaajat. Yksilöohjaus on yleensä opiskelijan oma-aloitteisesti hakemaa palvelua. Siihen on varattava riittävästi ohjausresursseja. (Mts. 15.)

3.3 Opinto-ohjauksen järjestäminen Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa

Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa on käytössä ohjausmalli, missä on sekä keskitetyn että hajautetun mallin piirteitä. Oppilaitoksessa on yksi päätoiminen opinto-ohjaaja, mutta osa keskeisistä ohjaustehtävistä on annettu ryhmänohjaajille. Opinto-ohjaaja vastaa opinto-ohjauksen järjestämisestä ja toiminnan kehittämisestä, mutta ryhmänohjaaja kantaa huolta oman ryhmänsä opiskelijoista ohjaus mukaan lukien.

Vaikka opintojen ohjaus on koko henkilöstön asia, painottuu ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan lisäksi opiskelijahuollon ja opettajien merkitys. Tavoitteena on, että ongelmien ilmetessä, niihin puututaan välittömästi. Tällöin viesti voi tulla keneltä hyvänsä, joka ongelman huomaa. Asiasta on kerrottava ryhmänohjaajalle tai opiskelijahuoltoryhmälle. Ensi sijassa ongelmiin puutuu ryhmänohjaaja, mutta hän

pyytää tukea opiskelijahuollolta sitä tarvitessaan. Miten ja milloin kussakin tilanteessa tulee tarkalleen toimia, ilmenee opiskelijan opintojen seuranta ja tuki –prosessikuvauksesta (*liite 2*).

Ryhmänohjaaja on käytännössä ryhmänsä tärkein ohjaushenkilö. Myös suuri osa keskeisistä ohjaustehtävistä on annettu ryhmänohjaajille. Tällaisia tehtäviä ovat mm. henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) laatiminen kaikille opiskelijoilleen, myös erityisen tuen tarpeessa oleville. HOPS syntyy opiskelijoiden, opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajan yhteistyönä. Mukana ovat tarvittaessa myös mm. huoltajat tai erityisopettaja. Erityisen tuen tarpeessa oleville laaditaan vielä lisäksi erillinen suunnitelma, HOJKS. Sen laadinnasta vastaa erityisopettaja, mutta päivittämisestä koko ohjaushenkilöstö ryhmänohjaaja mukaan lukien.

Ryhmänohjaajat toimivat oman ryhmänsä opiskelijoiden lähimpinä ja tärkeimpinä ohjaajina. Heidän tulee olla yhteydessä alaikäisten huoltajiin ja ilmoittaa heille, jos opinnoissa ilmenee ongelmia. Ryhmänohjaajat pitävät ryhmänohjaajan tunteja, henkilökohtaisia ohjauskeskusteluja ja ovat oppilaitoksessa vastaamassa työssäoppimisen ohjaamisesta. Työssäoppimisen ohjaajana voi olla myös joku muu opettaja alakohtaisten sopimusten mukaan. Opinto-ohjaaja on heidän tukena ja apunaan näissä tilanteissa. Ryhmänohjaaja on yhteydessä muiden opettajien ja opiskelijahuollon kanssa säännöllisesti.

Ryhmänohjaajan tukena toimii joukko ohjausväkeä, kuten opiskelijahuoltoryhmä ja opiskelijapalvelu. Oppilaitoksemme opiskelijahuoltoryhmä kokoontuu noin kahden viikon välein. Toimintaan osallistuvat kuraattori, erityisopettaja, terveydenhoitaja, ohjaaja ja opinto-ohjaaja. Opiskelijahuoltoryhmään kuuluu myös rehtori, mutta hän osallistuu toimintaan vain satunnaisesti. Ryhmän koollekutsujana ja puheenjohtajana toimii erityisopettaja. Opiskelijapalveluun kuuluvat opiskelijahuollon lisäksi kolme opintosihteerä, kirjastosihteerä, kansainvälisten asioiden koordinaattori ja opintotoimiston johtaja.

Monissa tehtävissä voidaan käyttää tukena alan omia opiskelijatuutoreita. He voivat olla ryhmänohjaajan tunneilla opastamassa työssäoppimiseen, kokemuksen kertyessä näyttöihin, yhteisten opintojen valintoihin ja opinnäytetyöhön.

Koska oppilaitoksen toimipisteet sijaitsevat eri puolilla kaupunkia, opiskelijahuolto, opinto-ohjaaja mukaan lukien pitää vastaanottoa eri päivinä eri paikoissa. Periaatteessa järjestelmä on hyvä, mutta ongelmalliseksi sen on aiemmin tehnyt opinto-ohjaajan työnkuva. Opinto-ohjaajan työnkuvaan on

kuulunut paljon aikaa vievää markkinointia, tiedottamista, valintakoejärjestelyjä ja ryhmäytysten vetämistä. Koska kokoukset, markkinointi ja muut työtehtävät sijoittuvat usein juuri niille ajoille, jolloin pitäisi kiertää eri toimipisteissä, niissä käyminen ei läheskään aina toteutunut.

3.4 Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Oleellinen osa opiskelijoiden opintojen ohjaukselle ja HOPS:n rakentamiselle on osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen järjestelmä. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen takana on opetushallituksen määräykset siitä, että opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja vaatimuksia keskeisiltä osilta vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi (L 601/2005 25, 25 b ja 25 c §). Osaamisen tunnustamisella voidaan opiskelijalta lukea hyväksi ja korvata tutkinnon pakollisia, valinnaisia tai vapaasti valittavia opintoja. Tarvittaessa osaamisen vastaavuus on osoitettava näytöllä. Osaamisen tunnustaminen tehdään opetushallituksen ohjeiden mukaisesti. Tavoitteena on päällekkäisopintojen välttäminen ja opintojen nopeuttaminen. Osaamisen tunnustaminen kohdistuu suoritettuihin lukio-opintoihin, ammatillisiin opintoihin ja työkokemukseen. Myös muulla tavoin hankittu osaaminen tulisi tunnistaa ja tunnustaa.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä esittää, että osaamisen tunnustamisesta tiedotetaan valituille jo ennakkoon, mutta viimeistään heti opintojen alussa, jolloin ryhmänohjaaja, koulutuksenjohtaja ja opinto-ohjaaja tiedottavat asiasta. Opiskelijan on haettava osaamisen tunnustamista kirjallisesti ennen kyseisten opintojen alkua (L 603/2005 12 a §). Tämän jälkeen oppilaitoksen edustaja allekirjoittaa hyväksynnän ja lähettää päätöksen opintotoimistoon, jossa arvosanat merkitään opiskelijan opintosuoritusotteeseen. Hyväksilukemispäätösten ja -merkintöjen jälkeen alkuperäinen lomake arkistoidaan, kopiot lähetetään ryhmänohjaajalle ja opiskelijalle. Opiskelijan velvollisuus on hankkia kaikki ne dokumentit, joihin hän vetoaa osaamisen tunnustamishakemuksessaan. (Opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2006-2007, 9.)

Tunnustetut opinnot merkitään myös opiskelijan HOPSiin ja opintojen suoritusotteeseen osaksi ammatillisia opintoja (L 603/2005 13 §). Tunnustaminen tehdään yleensä koko opintojen ajaksi. Jos opiskelija myöhemmin haluaa täydentää tai muuttaa suunnitelmaansa, hän voi tehdä muutosesityksen ryhmänohjaajalle tai opinto-ohjaajalle. Opiskelijalla on oikeus korottaa osaamisen tunnustamisen kautta

saamiaan arvosanoja suorittamalla opinnot ammatillisten tavoitteiden mukaisina. Opintojen tunnustamisesta tehtyyn päätökseen voi hakea muutosta suullisesti tai kirjallisesti opettajalta, rehtorilta tai viimekädessä koulutuksen järjestäjän nimeämältä toimielimeltä (L 601/2005 25 c §), joka on PKKY:ssä delegoitu AMOJTK:n kone- ja metallialan ohjausryhmälle. (Opinto-ohjaussuunnitelma vuosina 2006-2007, 9.)

4 TUTKIMUSONGELMAT

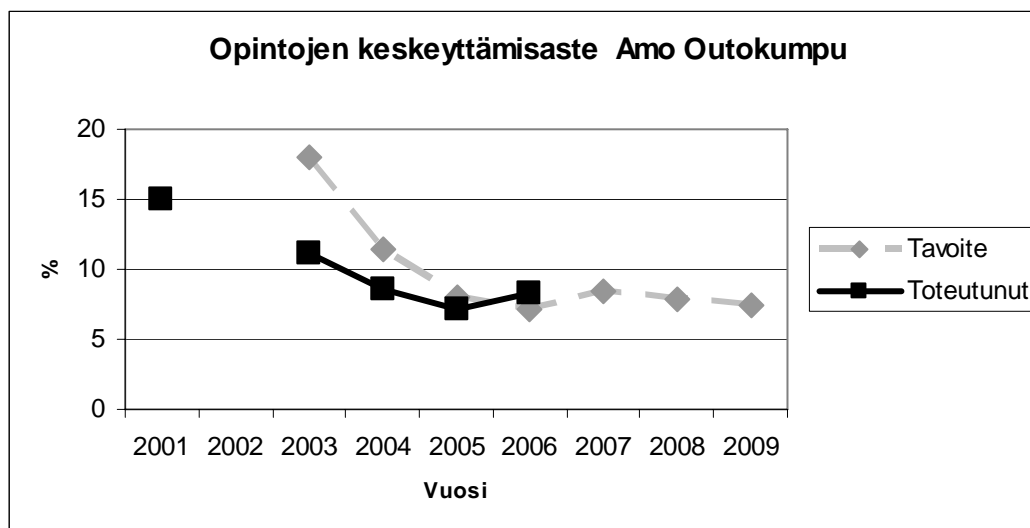
Päätutkimusongelmana käsillä olevassa kehittämishankkeessa on, *millä ohjauksellisilla keinoilla voidaan opiskelijoiden opintojen etenemistä tukea*. Päätutkimusongelma on jaettu neljään suppeampaan osaongelmaan, jotka esitellään seuraavassa.

Opintonsa keskeyttävät vuosittain AmoOssa kymmenet opiskelijat. Tutkinnoista ei valmistuta määräajassa tai muuten valmistuneiden määrä ei vastaa asetettuja tavoitteita. Opinnot venyvät usein tarpeettoman pitkiksi. Seuraavat taulukot osoittavat, miten keskeyttämis- ja läpäisyasteet ovat kehittyneet viime vuosina (Kuviot 1-4).

OPINTOJEN KESKEYTTÄMISASTE, Eroaminen %

AmoO	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tavoite			18,0	11,4	8,0	7,1	8,5	7,8		
Toteutunut	15,0		11,2	8,6	7,2	8,3				

KUVIO 1. Opintojen keskeyttämisaste prosentiosuuksin numeroin kuvattuna Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa (www.pkky.fi/intranet).

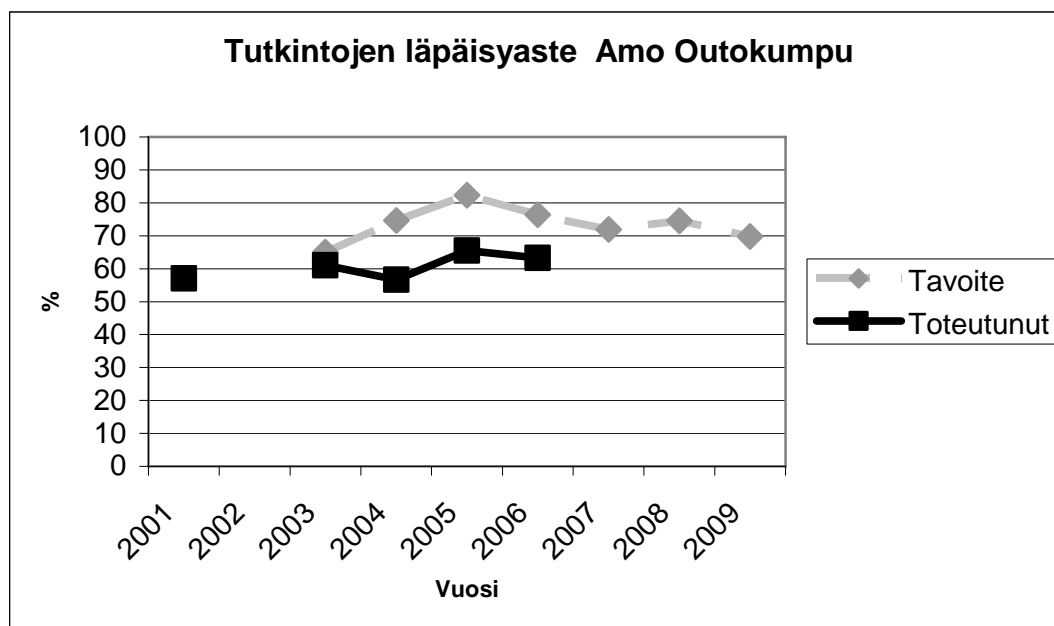

KUVIO 2. Opintojen keskeyttämisaste prosentiosuuksin käyrien avulla kuvattuna Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa (www.pkky.fi/intranet).

TUTKINTOJEN LÄPÄISYASTE, Ohjeajassa tutkinnon suorittaneiden osuus %

Amo O	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tavoite			65,0	74,6	82,3	76,4	71,9	74,5	69,8	
Toteutunut	57,0		61,0	56,7	65,5	63,3				

KUVIO 3. Opintojen läpäisyaste prosenttiosuusin numeroin kuvattuna Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa (www.pkky.fi/intranet).

KUVIO 4. Opintojen läpäisyaste prosenttiosuusin käyrien avulla kuvattuna Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa (www.pkky.fi/intranet).

Kehittämishankkeen ensimmäisenä osatutkimusongelmana on, millä ohjauksellisilla keinoilla opintojen keskeyttäminen tai niiden tarpeeton venyminen voitaisiin saada vähenemään. Monet keskeyttäneistä ovat paljon poissaolevia, joiden opinnot ovat saattaneet alkaa hankaloitua heti opintojen alussa. Usein heistä tulee ns. neljännen vuoden opiskelijoita tai he eroavat oppilaitoksesta jo aiemmin. Tässä yhteydessä on siten hyvä huomioida myös neljännen vuoden opiskelijoiden ongelmat. Nämä asiat huomioidaan kehitteillä olevassa opinto-ohjaussuunnitelmassa.

Lisäksi opinto-ohjaussuunnitelmaa varten tarkennetaan työnjakoa ohjausta antavien henkilöiden kesken sekä haetaan sellaisia keinoja, mitkä tukisivat ryhmänohjaajien ohjaustyötä. Tavoitteita varten selvitetään, ketkä tekevät opinto-ohjausta AmoO:ssa, missä vaiheessa opinto-ohjausta tulisi antaa ja missä vaiheessa se olisi erityisen tärkeää. Nämä asiat kartoitetaan siten, että niiden hoitamiseen varataan

myös suunnitelmassa riittävästi ohjausresurssia. Opinto-ohjauksen avuksi laaditaan vuosikartan mukainen vastuulista ohjaukseen liittyvistä tehtävistä. *Tästä aihepiiristä johdettu tutkimusongelma on, ovatko opinto-ohjauksen resurssit riittävät ja onko oppilaitoksessa aiheellista mieltä resurssien uusjakoa.*

Ohjauksen tarpeeseen vaikuttavat merkittävästi opiskelumotivaatio, psykososiaaliset ongelmat ja mahdollinen kahden tutkinnon (lukio + ammattitutkinto) suorittaminen. Opiskelijat, jotka suorittavat kaksoistutkintoa tarvitsisivat erityistä tukea sekä ammatillisen koulutuksen että lukion opinto-ohjaajilta. *Miten kahden tutkinnon suorittajien ohjausta voitaisiin AmoO:ssa tehostaa, on kolmas tutkimusongelma.*

Muita merkittäviä opinto-ohjaukseen kuuluvia tekijöitä ovat eri kulttuuritaustasta tulevien opiskelijoiden huomioiminen. Heillä on usein vaikeuksia kielen ymmärtämisen kanssa sekä uuteen kulttuuriin sopeutumisessa. *Millaista erityisohjausta eri kulttuuritaustasta tulevat opiskelijat tarvitsevat ja miten heidän ohjauksensa tulisi järjestää, on käsillä olevan kehittämishankkeen viimeisin tutkimusongelma.*

Tutkimusongelmiin palattiin jälleen uudestaan joulukuussa 2006. Tällöin päätettiin jatkaa entisten tutkimusongelmien parissa työskentelemistä hakien erityisesti ratkaisua avoimeksi jääneisiin kysymyksiin. Keskeyttämis- ja eroamistilastoihin haluttiin päästä vaikuttamaan uusilla ohjauksellisilla keinoilla. Opinto-ohjaajan resurssia haluttiin vapauttaa varsinaiseen opiskelijaa lähellä olevan ohjauksen tekemiseen ja saada työmäärää järkeistettyä. Kahden tutkinnon suorittajien ja eri kulttuuritaustasta tulevien ohjauksen kehittämistä jatkettiin. Tavoitteet voitiin siis edelleen kiteyttää aiemman päätutkimusongelman alle: *millä ohjauksellisilla keinoilla voidaan opiskelijoiden opintojen etenemistä tukea.*

5 METODIT

Ensimmäisen oman opinto-ohjaussuunnitelman laatimiseksi Pohjois-Karjalan ammattiopistoon Outokumpuun perustettiin opinto-ohjaussuunnitelman laatimisen ohjausryhmä sekä erillinen asiantuntijaryhmä. Asiantuntijaryhmän käsiteltäväksi tulleet asiat valmisteli ja esitteli opinto-ohjaaja Eine Kurkinen. Asiantuntijaryhmässä tehdyt esitykset tulivat sen jälkeen ohjausryhmän käsiteltäviksi. Ohjausryhmä teki lopulliset päätökset.

Molemmat ryhmät kokoontuivat ensimmäistä kertaa vuoden 2005 lopussa. Työskentely jatkui heti vuoden 2006 alussa molemmissa ryhmissä. Kaiken kaikkiaan tavoitteena oli, että asiantuntijaryhmä kokoontuu useammin kuin ohjausryhmä ja ohjausryhmä kokoontuivat kaiken kaikkiaan viisi kertaa.

Koska Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa järjestetään koulutusta kolmella eri alalla: tekniikan ja liikenteen, kulttuurin ja sosiaali- ja terveysalalla, kaikki nämä alat olivat ohjausryhmässä edustettuina. Lisäksi ohjausryhmään kutsuttiin kolme opiskelijayhdistys Ompun edustajaa ja oppilaitoksen johdon edustajana rehtori Elisa Pirttilä. Asiantuntijaryhmä valmisteli ohjausryhmän käsiteltäväksi tulevat asiat. Asiantuntijaryhmään kuuluivat esittelyvastuussa ollut allekirjoittanut, opinto-ohjaaja Eine Kurkinen, erityisopettaja Tanja Paasikallio, opiskelijapalvelujen päällikkö Sirpa Utriainen, kuraattori Leena Saikkonen ja opintos sihteeri Eija Sorjonen.

Ompun edustajat edustivat kulttuuri- ja sosiaali- ja terveysalaa. Tekniikan edustajaa ei opiskelijoissa ollut, sillä Ompun aktiiviassa jäsenissä ei ollut ketään siltä alalta. Siten kulttuuriala sai kaksi edustajaa: teatteri- ja esitystekniikan ensimmäisen vuoden opiskelija Mikko Vainion ja radio- ja tv-työn toisen vuoden opiskelija Inka Savolaisen. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijaedustajana oli toisen vuoden opiskelija Heidi Koistinen.

Lukuvuoden 2006 - 2007 opinto-ohjaussuunnitelman sisältö määräytyi ohjausryhmän päätösten mukaiseksi. Työn pohjaksi jokaisesta kokouksesta laadittiin esityslista ja pöytäkirja. Ensimmäisessä kokouksessa käytiin periaatteellista keskustelua siitä, millaista ohjauksen tulisi oppilaitoksessa olla. Asiantuntija- ja ohjausryhmä olivat yksimielisiä siitä, että järjestelmää, jossa suuri käytännön työvastuu on ryhmänohjaajalla, ei kannata alkaa purkamaan. Ryhmänohjaajan työn tueksi sen sijaan toivottiin

apuvälineitä ja selkeää järjestelmää. Seuraavissa kokouksissa käsiteltiin tutkimusongelmia ja haettiin niihin ratkaisuja. Näiden kehittämisaikojen pohjalta syntyi Pohjois-Karjalan ammattiopiston opinto-ohjaussuunnitelman tehtäväjako vuodelle 2006 - 2007.

Joulukuussa 2006 opinto-ohjaussuunnitelman kehittäminen pääsi jälleen uuteen vauhtiin.

Opiskelijapalvelun sisällä mietittiin, että ohjaussuunnitelmaa tulisi yhä entuudestaan kehittää. Erityisesti haluttiin tehostaa ohjausta opintojen alussa ja lopussa. Koska suuri osa opinto-ohjauksesta oli käytännössä ryhmänohjaajien vastuulla ja eri alojen ryhmänohjaajat sovelsivat ohjeita eri tavalla, opiskelijat olivat eriarvoisessa asemassa. Myös opinto-ohjauksen resursointia ei saatu aiemmin muutettua. Nyt päätettiin, että ei kutsuttaisi enää ohjausryhmää tai asiantuntijaryhmää erikseen koolle asiaa kehittämään, vaan sitä käsiteltäisiin opiskelijahuollon ja – palvelun sekä pedagogisen suunnitteluryhmän kokouksissa. Tähän tulokseen tultiin, koska ohjausryhmän koolle saaminen oli ollut hyvin työlästä ja nyt arveltiin pedagogisen suunnitteluryhmän ajavan lähes saman asian. Pedagoginen suunnitteluryhmä kokoontuisi joka tapauksessa, joten ohjausasian käsitteleminen ei aiheuttaisi henkilöstölle kovin paljoa lisää työtä.

Opiskelijapalvelun henkilöstö ryhtyi listaamaan tehtäviään taulukkoon, jossa määritettiin tehtävä, sen tavoite, vastuhenkilö, mukana olevat tahot ja ajankohta. Opinto-ohjaaja kokosi taulukot yhteen. Lopuksi listaukseen lisättiin vielä tehtävän hoitoon kuluva aika vuodessa. Opinto-ohjaajan tehtävien osalta vuosityöresurssi ylittyi laskelmassa reilusti. Tehtävien uudelleenjakoon täytyisi löytää uudet perusteet.

6 TULOKSET

6.1 Opintojen venymisen ehkäisy, keskeyttämisten ja eroamisten vähentäminen

Tärkeimpänä tavoitteena käsillä olevalla kehittämishankkeella oli löytää ohjauksellisia keinoja opintojen etenemisen tukemiseen, venymisen ehkäisyyn ja keskeyttämisten ja eroamisten vähentämiseen. Ajatuksena oli, että jos selkeitä tuloksia aikaansaadaan ja eroamiset, keskeyttämiset tai opintojen venyminen vähenevät, voitaisiin näin ansaitut resurssit käyttää ohjauksen tehostamiseen. Tätä asiaa käsiteltiin ensimmäisessä opinto-ohjaussuunnitelman laatimisen ohjausryhmässä ja periaatteessa ajatusta pidettiin hyvänä. Tarkempiin päätöksiin tässä ei kuitenkaan ylletty.

Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa on pääasiallinen yksittäisen opiskelijan konkreettinen ohjausvastuu annettu ryhmänohjaajalle. Ryhmänohjaajan resurssi tämän työn hoitamiseen on 2 tuntia viikossa. Resurssi on pieni, kun sitä vertaa hoidettavana olevien tehtävien määrään. Ohjausryhmässä nousikin selkeäksi toiveeksi konkreettisen opintopolun mukaisen ryhmänohjaajan tehtävien listauksen saaminen. Tarkasta tehtävälistauksesta toivottiin saatavan käyttöpaperin, joka muistuttaisi ryhmänohjaajaa, mitä asioita minäkin aikana pitäisi oman ryhmän opiskelijoiden kanssa käsitellä. Tehtävälistaus valmistui keväällä 2006 ja se oli käytössä seuraavan vuoden.

Myöhemmin, kun opinto-ohjaussuunnitelman kehittäminen sai jälleen uutta puhtia, ryhmänohjaajan tehtävälistaus yhdistettiin osaksi opinto-ohjauksen tehtäväjakoa (*liite 3*). Uudessa taulukossa ryhmänohjaaja oli yhtenä tekijänä muiden tekijöiden joukossa. Samalla pyrittiin keventämään ryhmänohjaajan tehtävistöä.

Ratkaisuehdotukseksi opintojen ja valmistumisen venymiselle esitettiin vuoden 2006 lopussa asiantuntija- ja ohjausryhmätyöskentelyn päätteeksi rästiryhmien perustamista. Rästiryhmät kokoontuisivat ennalta ilmoitettuna aikoina. Ajat ja vetäjien nimet näkyisivät esimerkiksi alojen lukujärjestyksissä. Ryhmissä saisi ohjausta rästissä olevien tehtävien tekemistä varten. Tehtävät voisi

tehdä näiden kokoontumisten aikana. Ryhmänohjaajat ohjaisivat ryhmiin heti P-merkintöjen (suoritus puutteellinen) ilmaantuessa. Myös 4. vuoden opiskelijat saivat ohjausta tässä yhteydessä.

Vaikka alat suhtautuivat rästiryhmäajatukseen myönteisesti, ei toiminta käynnistynyt lukuvuoden 2006 – 2007 aikana. Sosiaali- ja terveystieteiden ja kone- ja metallialalla jatkoi jo aiemmin toiminut ohjaaja ja oppilaitoksessa käynnistyi oppimisstudiotointa. Oppimisstudiosta saivat kaikki alat apua, jos joku opiskelija ei selvinnyt perusrhmänsä tahdissa. Myös ohjaaja veti pienryhmätoimintaa, mutta tähän eivät päässeet kaikkien alojen opiskelijat mukaan. Varsinaisia tehokkaita uusia lääkkeitä ei opintojen venymisen, keskeyttämisten tai eroamisten ehkäisyyn kuitenkaan löydetty.

Tästä tilanteesta asiaa alettiin tarkastella uudelleen syksyn 2006 ja talven 2007 aikana. Opinto-ohjaajan tunneista toivottiin löydettävän apua ongelmaan. Ajatuksena oli, että opiskelijat motivoituisivat opintoihinsa paremmin, jos he työstäisivät henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa alusta alkaen itse suunnitellen osaamisen tunnustamista, työssäoppimiskohtiaan, opintojen etenemisjärjestystä ja – aikataulujaan itse mahdollisimman pitkälle. Myös urasuunnittelua ja opintojen etenemisen seuraamista nostettiin tuntien aiheiksi. Opintojen loppupuolelle lisättiin ura- ja jatko-opintoihin ohjausta ja työelämätaitojen kehittämistä tuntien teemoiksi (*liite 2*).

Uutta opinto-ohjaussuunnitelmaesitystä (*liite 3*) käsiteltiin oppilaitoksen pedagogisessa suunnitteluryhmässä toukokuussa 2007. Suunnitelma hyväksyttiin yksimielisesti ja sen yksityiskohtien ja alakohtaisten sovellusten miettimistä päätettiin jatkaa kesäkuun alussa 2007 henkilöstön suunnittelupäivillä. Uusi opinto-ohjaussuunnitelma päätettiin ottaa käyttöön elokuussa 2007.

6.2 Opinto-ohjaajan resurssien riittävyys

Toiseen osaongelmaan eli opinto-ohjaajan resurssien riittävyyteen eivät vuosina 2005 ja 2006 kokoontuneet asiantuntija- tai ohjausryhmät löytäneet ratkaisua. Kaikki olivat yksimielisiä siitä, että töitä on yhdelle opinto-ohjaajalle paljon, mutta kuka ja mitä niistä voisi ottaa opinto-ohjaajalta, oli jo vaikeampaa ratkaista. Ehdotuksiin oppilaitoksen ulkoisen markkinoinnin siirtämisestä jollekin muulle

kuin opinto-ohjaajalle, suhteuduttiin myönteisesti, mutta ratkaisematta jäi myös tältä osin, kuka työn voisi vastuulleen ottaa. Asian käsittelyä päätettiin jatkaa opiskelijapalvelun omissa kokouksissa.

Työ jatkui siten, että opiskelijapalvelun henkilöstö listasi omat tehtävänsä opintopolun mukaiselle aikajanalle työsuunnitelmaansa. Näiden listausten perusteella opinto-ohjaaja ryhtyi kokoamaan ohjauksellisia tehtäviä yhteen. Tälle listaukselle ryhdyttiin sitten rakentamaan vaihtoehtoista mallia. Vaihtoehtomallissa tehtäviä ja vastuita jaettiin osittain uudella tavalla, jolloin syntyi opinto-ohjauksen järjestämisen vaihtoehtoinen malli Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa (*liite 3*).

Opinto-ohjaussuunnitelmassa 2007-2008 opinto-ohjaajan työnkuvaa (*liite 1*) onkin suunniteltu uudesta näkökulmasta ja koetettu saada opinto-ohjaajaa lähemmäs opiskelijoita kaikessa mielessä. Työnjaolliset muutokset olivat suuria. Aiemmin opinto-ohjaajan vetäminä järjestetyt ryhmätyöt siirtyisivät ryhmänohjaajien vastuulle, tuutorikoulutusvastuu kuraattorille ja markkinointi- ja tiedotustehtäviä opiskelijapalvelun johtajalle. Vapautunut resurssi käytettiin pääasiassa opinto-ohjauksen suurryhmä- ja pienryhmätuntien pitämiseen kaikille ryhmille. Tämä olikin työnjaon näkyvin uudistus.

Uuden opinto-ohjaussuunnitelman ajatuksena on, että opinto-ohjaaja on tunneillaan työstämässä osaamisen tunnustamista yhdessä uusien opiskelijoiden kanssa. Tavoitteena on saada opiskelijat entistä nopeammin ymmärtämään tutkinnon rakenne, rakentamaan itse omaa henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa ja sitoutumaan näin opintoihinsa entistä vahvemmin. Näin ollen työnjaollisesti osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen siirtyi yhteisten ja vapaasti valittavien opintojen osalta ryhmänohjaajalta opinto-ohjaajalle, kun ammatillisten osalta ryhmänohjaaja, opettajat ja koulutuksenjohtajat yhä vastaisivat asiasta. Opinto-ohjaaja jatkaa myös entiseen tapaan opiskelijoiden henkilökohtaista ohjausta. Mallilla haettiin opiskelijoiden tasapuolisuuden lisäämistä ja tuotiin opinto-ohjaaja opiskelijoita lähemmäksi.

6.3 Kahden tutkinnon suorittajien ohjaus

Kahden tutkinnon suorittajien suurimpia ohjauksellisia ongelmia ovat olleet heidän tunteensa yksin jäämisestä opintojensa kanssa ja opintojen suunnittelemisen vaikeus. Tällaisia kommentteja antoivat kaksoistutkinnon suorittajat ensimmäisessä Outokummun lukion kanssa yhteistyössä järjestetyssä infotapaamisessamme. Outokummun lukiassa kahden tutkinnon suorittajien ohjauksesta vastaa rehtori.

Hänen kanssaan pidetyssä palaverissa maaliskuussa 2006 päätettiin, että ryhdymme yhdessä järjestämään kaikkien kahden tutkinnon suorittajien yhteisiä infotapaamisia. Tällainen järjestettiin ensimmäistä kertaa 5.4.2006. Samalla sovittiin, että jatkossa infoja pidetään kerran sekä syys- että kevätlukukauden alussa.

Ohjausryhmässä kahden tutkinnon suorittajien ohjausta käsiteltiin 4.4.2006. Siinä päätettiin, että pyritään löytämään yhä enemmän uusia keinoja kahden tutkinnon opintojen suorittamiselle. Monimuoto-opetuksen ja aikuislukioiden valikoimia tullaan käyttämään yhä enemmän mukana. Sähköisen HOPS:n saaminen voisi helpottaa opintojen suunnittelua ja tiedon kulkua oppilaitosten välillä. Myös lukion käyttämän Wilma-tietokoneohjelman ja ammattiopiston lukujärjestysohjelmien yhteensopivuus helpottaisivat suunnitelmien tekoa ja tiedon kulkua, mutta tietoteknisesti näyttää vaikealta järjestelmiä yhdistää. Lukiolaiset tekevät jatkossa kurssivalintansa Wilmassa ja saavat sieltä samalla itselleen lukujärjestyksen.

Pohjois-Karjalan ammattiopistossa Outokummussa kahden tutkinnon suorittajille päätettiin ryhtyä laatimaan opintopolkusuunnitelmaa heti opintojen alussa. Suunnitelman teossa ovat opiskelijan tukena ryhmänohjaaja sekä lukion ja ammattiopiston opinto-ohjaajat. Suunnitelmaa päivitetään vähintään kerran vuodessa tai tarpeen mukaan useammin. Opiskelija ja ryhmänohjaaja käyvät opintojen tilanteen läpi joko henkilökohtaisissa palavereissa tai ryhmänohjaajan tunneilla jokaisen jakson loppupuolella. Näin tapahtui lukuvuoden 2006 – 2007 aikana.

Vuoden 2007 – 2008 opinto-ohjaussuunnitelmassa kahden tutkinnon suorittajien ohjausta haluttiin yhä tehostaa. Opinto-ohjaajan pitämiin tunteihin sisällytettäisiin omia tunteja kahden tutkinnon suorittajille. Tunneilla työstettäisiin pienryhmissä jokaisen omaa henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa, tehtäisiin ylioppilaskirjoitussuunnitelmaa, aikataulutusta kirjoituksiin valmistautumiselle, mietittäisiin ura- ja jatko-opintosuunnitelmia. Samalla opiskelijat voisivat tarvitessaan sopia henkilökohtaisen ohjauksen aikoja.

6.4 Monikulttuuristen ryhmien ohjaus

Monikulttuuristen ryhmien ohjaus on AmoO:ssa vielä nuori asia. Ennen vuotta 2006 eri kulttuurisesta taustasta lähtöisin olevien opiskelijoita oli ollut oppilaitoksessa vain yksittäisiä. Englanninkielisen audiovisuaalisen viestinnän koulutuksen aloittaminen, tanssin koulutuksen muuttaminen englanninkieliseksi ja kone- ja metallialan koulutuksen markkinointi Venäjälle ovat tuoneet oppilaitoksen aivan uuden tilanteen eteen. Monikulttuuriset ryhmät vaativat ohjausresurssia huomattavasti suomalaisryhmiä enemmän. On otettava erityisen tarkkaan huomioon uskontoon, tapoihin, ruokailuun, juhlapäiviin, toimeentuloon, kielestä johtuviin väärinymmärryksiin ja asumiseen liittyviä asioita. Vastaan voi tulla rasismia tai sosiaalis-psykologisia ongelmia. Ammattiosaamisen näytöt ja osaamisen tunnustaminen ovat erilaisesta koulutusjärjestelmästä tulleiden osalta erityisen haasteellisia järjestää.

Monikulttuuristen ryhmien ohjausta ja siihen liittyviä asioita käsiteltiin opinto-ohjaussuunnitelman laatimisen asiantuntija- ja ohjausryhmän lisäksi englanninkielisen audiovisuaalisen viestinnän ryhmänohjaajan ja hänen opiskelijoidensa kanssa lukuvuoden 2005 – 2006 aikana. Huomattiin, että koulutukseemme liittyvän sanaston ymmärtäminen on ollut ulkomaalaistaustaisille opiskelijoille vaikeaa. Päätimmekin laatia mahdollisimman selkokielisen esitteen, jossa osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen, HOPS, HOJKS ja muut käsitteet on yksinkertaisesti selitetty. Sitä jaettaisiin jo valintakokeissa eli ohjaus alkaisi viimeistään tällöin.

Kansainvälisiä ryhmiä opettavien opettajien ja ryhmänohjaajien koulutusta päätettiin tehostaa ja lisätä näiltä osin. Myös yhteistyötahojen kanssa pyritään löytämään uusia yhteistyötapoja ja samalla parantamaan monikulttuuristen ryhmien sopeutumista Suomeen ja erityisesti Outokumpuun. Suomen kielen opetuksen määrää pyritään lisäämään ja henkilökohtaisen ohjauksen saatavuus takaamaan.

Lukuvuoden 2007 – 2008 opinto-ohjaussuunnitelmassa maahanmuuttajille suunniteltiin omia pienryhmäohjaustunteja. Näillä käsiteltäisiin osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen teemoja, rakennettaisiin omaa opintopolkua ja käsiteltäisiin ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä kysymyksiä. Myös ryhmänohjaaja kiinnittäisi monikulttuurisen ryhmän tarpeisiin erityistä huomiota. Oppimaan oppimisen tukemista monikulttuurinen ryhmä tarvitsee suomalaista enemmän. Tapamme työskennellä ja opiskella voivat poiketa paljon heidän aiemmista kokemuksistaan, joten opiskelukäytäntömme olisi hyvä tuoda

heille pienissä erissä tutuksi. Toimeentulo tai oleskeluluvat voivat askarruttaa opiskelijoita. Näistä asioista on hyvä keskustella, vaikka ne eivät varsinaisesti oppilaitokselle kuulukaan. Ne voivat silti nousta opiskelijoille niin merkittäviksi asioiksi, että opinnot on pakko keskeyttää tai lopettaa.

Ulkomaalaistaustaisia olisi hyvä kannustaa opiskelemaan suomenkieltä, vaikka se ei heidän opintojensa kannalta välttämätöntä olisikaan. Kielen osaaminen helpottaa heidän maahan sopeutumistaan. Myös sosiaalisen, oppilaitoksen ulkopuolisen elämän vilkastuttaminen olisi ulkomaalaisopiskelijoiden kulttuuriin sopeutumiselle tärkeää. Apuna kulttuuriin sopeutumisessa voidaan käyttää laajaa yhteistyöverkostoa; tukihenkilöitä, joilla on kokemusta monikulttuurisen ryhmän ohjauksesta ja ongelmista. Myös aktiivisesta tuutoritoiminnasta voisi tähän hakea ratkaisua. Kaikille ulkomaalaistaustaisille pyrittäisiin löytämään oma henkilökohtainen opiskelijatuutor. Tuutorit voisivat tukea heitä myös muutoin kuin kouluaikana esimerkiksi virastoasioinnissa tai muissa käytännön ongelmissa. Jos käytettävissä on tukiperheitä, he voisivat auttaa opiskelijoiden Outokumpuun sopeutumisessa.

Erityisesti monikulttuurisen ryhmän ryhmäytymistapahtumia kannattaa järjestää läpi opintojen, jotta ryhmän henki säilyisi hyvänä. Yhteinen ulkoilutapahtuma, patikointi, hiihto tai melonta, makkaran paisto nuotiolla tai erimaalaisten ruokien kokkaaminen yhdessä voisivat olla hyviä ja helppoja yhteisiä puuhia. Tuen tarpeet vaihtelevat yksilöittäin. Tässä ryhmänohjaajilta vaaditaan valppautta. Toiset selviäisivät tilanteesta itseksensä, toiset masentuvat jo pelkästä talven pimeydestä ja tarvitsevat enemmän järjestettyä toimintaa sopeutuakseen Outokumpuun.

7 POHDINTA

Opiskelijoiden ohjaustarve korostuu opintojen alkuvaiheessa. Alkuun ahtautuu käytännössä ohjaustarpeen summa. Asia on helposti todettavissa, kun tarkastelee esimerkiksi ryhmänohjaajan tehtäviä opintopolun mukaisessa listauksessa: paljon on tehtäviä, jotka kuuluvat opintojen alkuvaiheeseen. Uudet opiskelijat tulisi saada ryhmäytymään. Heitä pitäisi perehdyttää talon toimintamalleihin, ihmisiin ja opintoihin. Opiskelijat osaavat myös vaatia ohjausta. Tämä tulisi huomioida ohjauksen resurssoinnissa sekä ryhmänohjaajien että muun opintojen alkuvaiheen ohjausta antavan henkilöstön osalta.

PKKY:n uusimmassa opinto-ohjaussuunnitelmassa (Opinto-ohjaussuunnitelma vuosina 2006-2007, 25) on resurssointitavoitteeksi suositeltu 300 – 350 opiskelijaa kokonaistyöajassa työskentelevää opinto-ohjaajaa kohti. Vaihteluväliin vaikuttavat erityistuen tarpeessa olevien opiskelijoiden määrä ja muut rasittavuustekijät, kuten toimipaikkojen etäisyydet ja lukumäärä, sekä oppilaitoksessa ja PKKY:n tasolla määritellyt koordinoivat tehtävät, joihin opinto-ohjaajien työaikaa on resursoitu. Resurssointitavoitteet eivät toteudu AmoO:ssa. Opiskelijoita on puolet tavoitetta enemmän, toimipisteitä on monta ja ne ovat hajallaan. Lisäksi opinto-ohjaajan tehtäviin kuuluu runsaasti myös muita kuin ohjauksellisia tehtäviä. Siksi tehtäviä ryhdyttiin uudelleenjakamaan ohjaussuunnitelmassa vuodelle 2007 - 2008. Työsuunnitelman tekovelvoite tuli tässä kuin tilauksesta. Sen avulla työmäärää saatiin hiukan karsittua ja järjeistettyä. Opinto-ohjaaja tulisi tekemään enemmän perustehtäväänsä ja olemaan lähempänä opiskelijoita; hallinnollisia ja muita tehtäviä siirtyi toisaalle.

Opintojen keskeyttämisten ehkäisyyn on paljon vaikeampaa vaikuttaa kuin venymisen ehkäisyyn. Tämä johtuu siitä, että osa tilastoissa näkyvistä keskeyttämisistä johtuu sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden koulutusohjelmiin hakeutumisesta muihin oppilaitoksiin. Koulutusohjelmiin hakeutuminen muualle on täysin sallittua, eikä tässä mielestäni ole kyse varsinaisesta ongelmallisesta keskeyttämisestä. Jos mielekästä koulutusohjelmaa ei ole omassa oppilaitoksessa tarjolla, mikseivät opiskelijat hakeutuisi muualle, mistä sellainen löytyy? Tätä tulisi mieluummin tukea kuin ehkäistä.

Toisaalta keskeyttäjiä on paljon sellaisia opiskelijoita, jotka ovat huomanneet hakeutuneensa aivan väärälle alalle. Jos samasta oppilaitoksesta ei löydy toista, mielekkäämpää alaa tai alan vaihto

oppilaitoksen sisällä ei onnistu, on jälleen luonnollista, että eroamisia tapahtuu. Eroamisten syynä voivat olla myös terveydelliset syyt, joihin ei pystytä oppilaitoksen toimin puuttumaan.

Opintojen venymistä ei myöskään pystytä täysin saamaan hallintaan. Joskus esimerkiksi terveydelliset syyt vaikuttavat siihen, että opiskelijalla ei ole tukitoimista ja riittävästä ohjauksesta huolimatta mahdollista valmistua aikataulussa. Vaikka rästiryhmäkäytäntö tulisi käyttöön, eivät kaikki opiskelijat saa näissäkään opintojaan aikatauluun. Rästiryhmä voi auttaa osaa opiskelijoista ja tämäkin asia on jo hyvä. Siten rästiryhmien perustaminen olisi kannattavaa. Sosiaali- ja terveystieteiden läksyryhmiä on kokoontunut lukukaudella 2005-2006 säännöllisesti ja ryhmän tulokset ovat olleet kannustavia. Jo ensimmäisen jakson aikana ryhmän toimintaan osallistuneet kymmenkunta opiskelijaa suorittivat jokainen useita opintojaksoja loppuun.

Kahden tutkinnon suorittajien osuus ei ole näihin vuosiin saakka ollut AmO:ssa suuri, mutta kiinnostusta on ollut tasaisesti. Koulutus kuntayhtymän tavoitteeksi on asetettu, että kymmenen prosenttia ammattiopiskelijoista suorittaisi kaksi tutkintoa: ammatillisen ja ylioppilastutkinnon (Opinto-ohjaussuunnitelma vuosina 2006-2007 s. 4). Osa heistä suorittaa myös lukion oppimäärän. Opiskelu-aika on yleensä nelisen vuotta. Lukioaineiden opetusta AmO:laisille antaa pääsääntöisesti Outokummun lukio. Jotkut opiskelijat suorittavat lukio-opintoja muissa lukioissa ja englanninkielisen audiovisuaalisen linjan opiskelijoiden yhteisen opetuksen tarjonnasta vastaa Joensuun IB-lukio.

Koska kahden tutkinnon suorittajien osuus on tähän saakka ollut pieni, heidän ohjaukseensa ei ole juurikaan satsattu. Jos jatkossa määrä kasvaa, joudutaan uuden tilanteen eteen. Lukuvuoden 2007 – 2008 ohjaussuunnitelmassa on resursoitu kolmelle vuosittain aloittavalle kahden tutkinnon suorittajien ryhmälle pienryhmäohjausta. Opinto-ohjaajan resurssi ei riitä, jos määrä kasvaa monikertaiseksi. Tällöin heidän ohjauksensa vaatisi uudelleenjärjestelyjä.

Sosiaalisen, koulun ulkopuolisen elämän vilkastuttaminen olisi ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden kulttuuriin sopeutumiselle tärkeää. Tämä ehkäisisi opintojen keskeyttämistä ja saisi opiskelijat sitoutumaan myös opintoihin entistä paremmin. Tutor- ja tukiperheteroiminnasta toivotaan tähän uutta voimaa. Jokaiselle uudelle maahanmuuttajaopiskelijalle pyritään löytämään oma tutor, joka tukisi myös muissa kuin kiinteästi opiskeluun liittyvissä tilanteissa ja asioissa. Lisäksi uusia tukiperheitä pyritään löytämään, jotta uudet monikulttuuriset ryhmät saataisiin nopeasti outokumpulaistumaan. Suuren roolin

tässä ottavatkin tavalliset outokumpulaisihmiset. Jos kaupoissa tai muualla tavallisten ihmisten joukossa liikuttaessa ihmiset suhtautuvat ulkomaalaistaustaisiin ystävällisesti, heidän sopeutumisensa helpottuu merkittävästi. Valistustyötä tarvitaan siten ohjaustyön tueksi.

Uuden ohjaussuunnitelman laatiminen Pohjois-Karjalan ammattiopistoon Outokumpuun oli suuren, monen ihmisen panosta vaatineen työn tulos. Aiemmin käytössä ollut koulutuskuntayhtymän yhteinen suunnitelma ja AmoO:n lukuvuoden 2006 – 2007 opinto-ohjaussuunnitelma loivat hyvän pohjan, mutta monet asiat vaativat oppilaitoskohtaista pohdintaa ja päivittämistä. Nyt aikaansaatu tulos on yhdistelmä pohjalla olevasta kuntayhtymän suunnitelmasta ja oppilaitoskohtaisista täydennyksistä.

Kokonaisuudessaan uusi suunnitelma on syksyllä 2007 luettavissa oppilaitoksen intranetistä. Opinto-ohjaussuunnitelman nimenä on Opinto-ohjauksen työkalupakki lukuvuodeksi 2007 – 2008.

Opinto-ohjauksen onnistumisen arviointi on seuraava ajankohtaiseksi nouseva asia. Arviointiin haetaan koulutuskuntayhtymässä hankerahaa lukuvuoden 2007 – 2008 aikana. Kehittämiskohteena on lisäksi alumnitoiminta, jota ei juuri tällä hetkellä ole. Alat voivat satunnaisesti pitää yhteyttä valmistuneisiin opiskelijoihin, mutta toimintaa ei ole mitenkään koordinoitu tai ennalta suunniteltu. Alumnit olisivat hyvänä tukena markkinoinnille ja voisivat parhaassa tapauksessa toimia vaikkapa työssäoppimispaikoissa ohjaajina.

Jatkossa opinto-ohjaaja päivittää opinto-ohjaussuunnitelmaa vuosittain joka keväänä. Henkilöstön arkipäivän apuvälineenä tulee toimimaan opinto-ohjauksen tehtävä- ja vastuujakotaulukko vuodeksi 2007 – 2008 (*liite 3*). Lisäksi tehtäviä on avattu tarkemmin uudessa opinto-ohjauksen työkalupakissa.

LÄHTEET

Asetus ammatillisesta koulutuksesta (811/1998).

Hätönen, H. 2001. Eläköön opetussuunnitelma. Opas ammatillisille oppilaitoksille. Helsinki: Oy Edita Ab.

Keskeyttämisaste. www.pkky.fi/intranet/suunnittelujakehittaminen.

Laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998).

Läpäisyaste. www.pkky.fi/intranet/suunnittelujakehittaminen.

Numminen U., Jankko T., Lyra-Katz A., Nyholm N., Siniharju M.& Svedlin R. 2002. Opinto-ohjauksen tila 2002: Opinto-ohjauksen arviointi perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä koulutuksen siirtymävaiheessa. Helsinki: Yliopistopaino.

Ohjausta opintoihin ja elämään – opintojen ohjaus oppilaitoksessa. 2004. Toim. Kasurinen H Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä (2005). Opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2005 – 2006. Moniste.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä (2006). Opinto-ohjaussuunnitelma lukuvuonna 2006 – 2007. Moniste.

Virtanen, R. Opinto-ohjauksen ulottuvuudet ja järjestämistavat. 24.11.2005 Jyväskylän ammattikorkeakoulussa pidetty luento.

LIITTEET

Liite 1

OPINTO-OHJAAJAN TYÖSUUNNITELMA:

Resurssi tällä hetkellä yht. 1254 tuntia (33 tuntia / viikko, viikkoja 38)

Ohjaustunnit:

Tavoite	Menetelmä	Päävastuu	Mukana olevat tahot	Ajankohta	Tunnit / vuosi
1. opiskeluvuosi					
opintojen rakenne, poissaolot, uusiminen, opintopolun rakentuminen, seurannan merkitys	Suuryhmäohjaustunnit	opo	ryhmänohjaajat	aloitusjakson aikana 2 tuntia / ryhmä	2 tuntia / ryhmä
Tunnustamisen periaatteista tiedottaminen ja niihin opastaminen, HOPS:in laadintaan opastaminen	Pienryhmäohjaustunnit: ryhmä puoleksi, molemmille puolikkaille tunti (jako toisen tutkinnon suorittaneet / suoraan perusopetuksesta tulleet tai suomalaiset / maahanmuuttajat)	opo	ryhmänohjaajat	aloitusjakson aikana 2 tuntia / pienryhmä	3 tuntia / ryhmä: ylioppilaat ym. 2 tuntia, muut 1 tunti
Kahden tutkinnon suorittamiseen ohjaaminen	Pienryhmäohjaus	opo	Lukion rehtori, ryhmänohjaajat	aloitusjakson aikana 2 tuntia / pienryhmä	2 tuntia / ryhmä (3 ryhmää)
2. opiskeluvuosi					
uraohjaus, opintojen eteneminen, HOPS:ien tarkistus	Suuryhmäohjaus	opo	ryhmänohjaajat	Toisen vuoden toisen jakson aikana	2 tunti / ryhmä
Kahden tutkinnon suorittamiseen ohjaaminen	Pienryhmäohjaus	opo	Lukion rehtori, ryhmänohjaajat	2. vuoden aloitusjakson aikana	2 tuntia / ryhmä (3 ryhmää)
3. opiskeluvuosi					

Kahden tutkinnon suorittamiseen ohjaaminen	Pienryhmäohjaus	opo	Lukion rehtori, ryhmäohjaajat	3. vuoden aloitusjakson aikana	2 tuntia / ryhmä (3 ryhmää)
Jatko-opinnoista ja kevään yhteisvalinnasta tiedottaminen, neuvonta ja ohjaus: * haku 2. asteen koulutukseen * haku AMK-, lukiokoulutukseen, yliopistoihin * valintakokeisiin valmentaminen	Suuryhmäohjaus	Opo	Ryhmäohjaajat, opettajat	3. vuoden syyslukukaudella tarvittaessa Kahdessa vuodessa valmistuville jo toisena vuotena	Opotunnit 2-3. jakson vaihteessa, 4. jakson aikana (yht. 2 tuntia / ryhmä)
Työvoimapalvelujen esitleminen joko työvoimatoimistossa tai oppilaitoksessa	Suuryhmäohjaus	Ryhmäohjaaja, opo	Työvoimatoimiston väki, opiskelijapalvelut	3. vuoden 3.-5. jakson aikana	2 tuntia / ryhmä
Alakohtaiset AMK-infot, oppisopimuskoulutus, työvoimapalvelut, ammattiliitot, rekrytointifirmat	Suuryhmäohjaus	Opo	Ryhmäohjaajat	3. vuoden 3. jakson lopussa tai 4. jakson lopussa	2 tuntia / ryhmä

Opinto-ohjaajan muut tehtävät:

Tavoite	Menetelmä	Päävastuu	Tukena olevat tahot	Ajankohta	Tunnit / vuosi
Opiskelijahuoltoryhmän toimintaan osallistuminen	Kokoukset, yhteistyö, tiedonvaihto, joustava haku	Erityisopettaja	Kuraattori, terveydenhoitaja, ohjaaja ja oppimisstudion vetäjä	Läpi vuoden	50
PKKY:n opotiimin toimintaan osallistuminen	Kokoukset	Seija Koskelo	Vierailijat tarpeen mukaan	Läpi vuoden	20
Valintakokeet	suunnittelu, infot haastatteliijoille ja hakijoille, jälkityöstössä mukana oleminen, haastattelijana oleminen (ei valintakoe- ja valintakirjeiden laadinnassa)	Opo / koulutuksenjohtajat	Opiskelijapalvelu, työelämän edustajat, alojen opettajat, koulutuksenjohtajat	Keväällä ja syksyllä	70

Virhevalintoja tehneiden ohjaus	Yhteydenotot muihin oppilaitoksiin, työvoimaviranomaisiin tai ammatinvalintapsykologiin	Opo	Ryhmänohjaajat, opintosihteerit, erityisopettaja, kuraattori	Tarvittaessa	8
Lukioyhteistyö	Kokoukset, kaksoistutkintolaisten ohjauksen tehostaminen	Yhteisten aineiden koulutuksenjohtaja	Lukion rehtori, AmoO:n rehtori, kv-koordinaattori, op.palvelun päällikkö, opo	Tarvittaessa	8
Aikaisemmin opitun tunnistaminen ja tunnustaminen (hyväksiluvut)	aikaisemmin tehtyjen lukio- tai ammatillisten opintojen tunnustaminen	Opo: yhteisten ja vv-opintojen osalta	Ryhmänohjaaja, opintosiht. koulutuksenjohtaja, vararehtori: ro esittelee opiskelijoille, hakee tarvittavat nimikirjoitukset ja vie eteenpäin winhalle merkittäviksi, alan opettajat huolehtivat ammatillisiin opintoihin kuuluvista osaamisen tunnustamisista	Ensimmäisten viikkojen aikana	36 / tunti opiskelijaa kohti
Opiskelijapalvelun toiminta	Kokoukset	op.palvelun päällikkö	Op.palvelun väki	Läpi vuoden	16
Henkilökunnan suunnittelu- ja koulutuspäivät	Koulutuksiin osallistuminen	Rehtori, op.palvelun päällikkö	Koko henkilökunta	Läpi vuoden	33
Huoltajayhteistyö illat/tilaisuudet	Osallistuminen	Koulutuksenjohtajat	Alan opettajat, opiskelijahuolto	Läpi vuoden	8
PK:N opotiimi	Osallistuminen	Pj. Jouni Oinonen	Maakunnan opot	Läpi vuoden	40
Yhteydenpito opettajien kanssa	Tiedonsiirto	Alojen opettajat	opiskelijahuolto	Läpi vuoden	40
Yhteydenpito lähetäviin ja vast.ottaviin oppilaitoksiin	Yhteydet pääasiassa opojen kanssa	Opo	Markkinointiryhmä	Läpi vuoden	16
Opinto-ohjauksen kehittäminen	Suunnittelu, koordinointi, arviointi	Opo	Opiskelijahuolto, opiskelijapalvelun päällikkö, opettajat	Läpi vuoden	40
Messut	Esittelijänä oleminen / osallistuminen	Op.palv.pääll.	Markkinointiryhmä / koko henkilöstö	Satunnaisesti	16
HOPSien seuranta	Ohjauksessa olevien opintojen seuranta	Opo / ryhmänohjaaja	Opettajat, opiskelijahuolto	Läpi vuoden	40
Tuutor-koulutus ja toiminnan koordinointi	Tulevien opiskelijoiden sitouttaminen opiskeluun	kuraattori	Opisk.palvelun päällikkö, erityisopettaja, kuraattori, opo	Keväällä	16
Ryhmäytyminen	Uusien opiskelijoiden ryhmäytysten organisointi, järjestäminen, osallistuminen	Ryhmänohjaaja	opettajat, tutoropiskelijat, opo, erityisopettaja, kuraattori	Heti opintojen alussa	16
Muut kokoukset	Osallistuminen kokouksiin			Tarvittaessa	20
Kehityskeskustelut	Valmistautuminen ja keskustelut	Op.palv.pääll.	opo	Kerran vuodessa	4

Muut kirjalliset työt	Sähköpostiin vastaaminen ja lähettäminen	Opo		Jatkuvasti	70
Työilmapiirin ylläpitäminen, tyky, kv-toiminta	Yhteiset retket ja matkat	Op.palv.pääll.	Op.palvelu / koko henkilöstö	Satunnaisesti	24
Ilman opiskelupaikkaa jääneiden ohjaus	Jälkiohjaus	Opo	Opintosihteeri, lähettävän koulun opot	Keväisin ja syksyisin	4
Kahden tutkinnon suorittajien ohjauksen suunnittelu	Kahden tutkinnon oppaan laatiminen	Opo	Opintosihteerit, lukion väki, yhteisen opetuksen koulutuksenjohtaja, op.palv. päällikkö	Keväisin	16
Ryhmänohjaajan tehtävissä tukeminen	Ryhmänohjaajan oppaan laatiminen	Opo	Opiskelijapalvelut	Keväisin	24
					= 672

Ilta-, yö- tai viikonlopputyötä näissä 8 tuntia (suunnittelu- ja koulutuspäiviä ei laskettu mukaan).

Ohjaustuntisuunnitelma lukuvuodeksi 2007 - 2008:**1. vuoden opiskelijat, syksy:**

sote, tutk.
 Sote, momut
 Sähkö
 Metall
 Tv / ani
 Peli
 Gra
 Esitek
 Paino
 Tanssi

1. vuoden opiskelijat, kevät:

sote, tutk.
 Sote, momut
 Ääni
 Kuv.

Yht. 14 ryhmää**2. vuoden opiskelijat:**

sote x 2
 sote momut x 2
 sähkö
 metalli
 rtv
 engl.
 peli
 gra
 esitek
 paino
 ääni
 tanssi
 kuv
 lav

Yht. 16 ryhmää**3. vuoden opiskelijat:**

sote x 2
 sote, momut
 sähkö
 metalli
 rtv
 engl
 peli
 gra
 esitek
 ääni

suunn.ass.
tanssi

Yht. 13 ryhmää

Yhteensä ohjaustunteja 202 / lukuvuosi

Ohjaustunnit ja opinto-ohjaajan muut tehtävät (edeltävästä taulukosta) yht. 874 tuntia

Jäljelle jäävä resurssi yht. 380 tuntia

Henkilökohtainen ohjaus: 11 tuntia / viikko (Gall ja metalli 4 tuntia, Kaivos ja Rusakko 3 tuntia, Lammenkatu 4 tuntia / viikko) 38 viikkoa / vuosi **yht. 417**

KAIKKI YHTEENSÄ 1254 TUNTIA

Eivät mahdu resurssiin:

Mediatiedottaminen yht. 40 tuntia

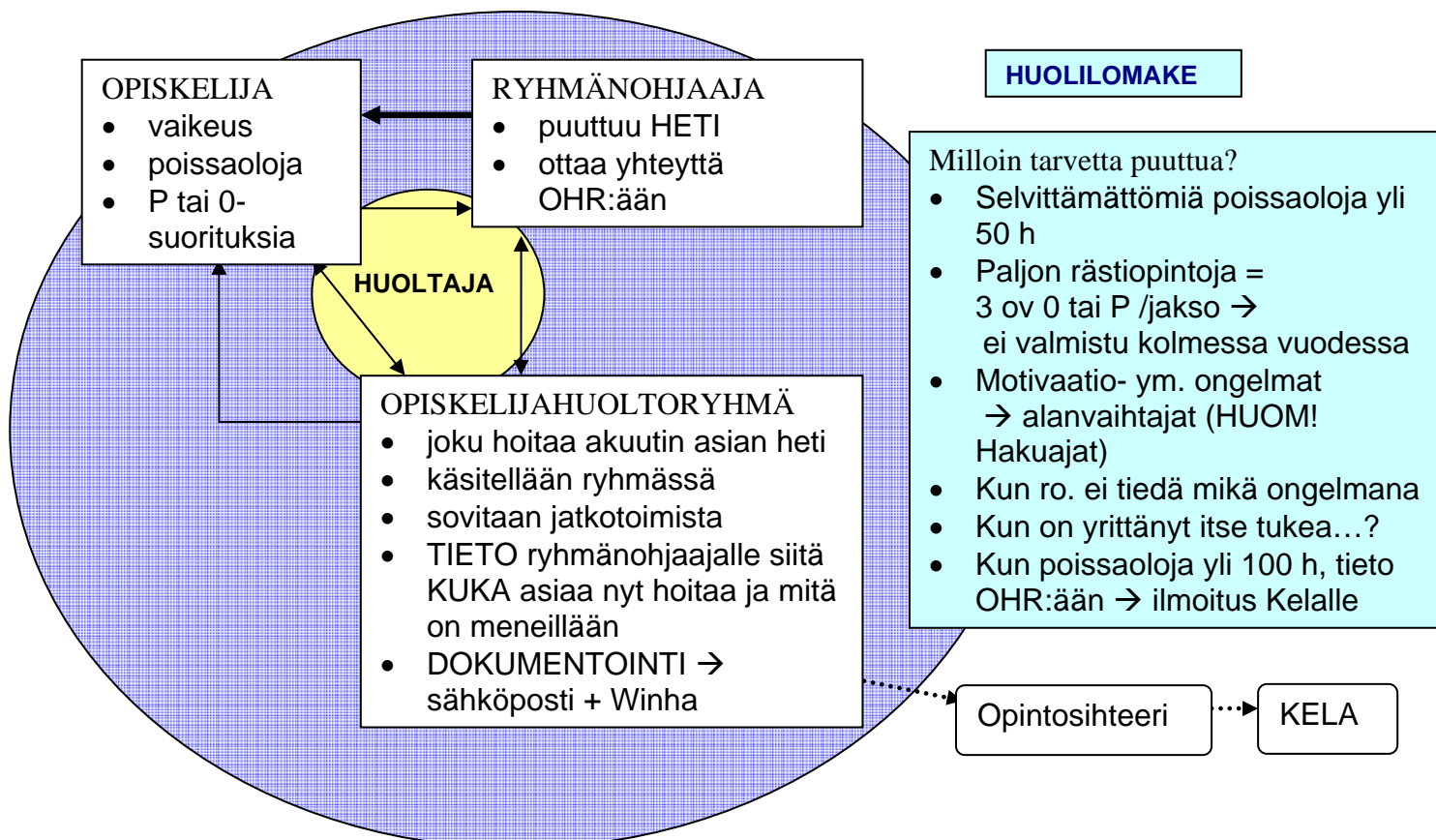
avoimet ovet + markkinointia yht. 60 tuntia

Ryhmäytys-, tuutorkoulutusvastuu muille, samoin iso osa valintakoerumbasta

Liite 2

OPISKELIJAN OPINTOJEN ETENEMISEN SEURANTA JA TUKI

- **Opiskelijan tulee osallistua opetukseen**, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.” (L630/98 § 34).
- ”Opiskelijan on myös ilmoitettava sairauspoissaolostaan tai anottava poissaoloon erikseen lupa, sillä **opiskelija voidaan katsoa eronneeksi, jos hän pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta ja on ilmeistä, että hänen tarkoituksenaan ei ole jatkaa opiskelua.**” (L630/98 § 31).
- **Oikeus saada** opetussuunnitelman mukaista **opetusta ja opinto-ohjausta** (L630/98 § 29)

MITEN?

- Palaveri opiskelijan, kanssa yhdessä ro:n ja/tai ohr:n edustajan kanssa
- Tiedotus asianosaisille mistä sovittu
- kirjaaminen HOJKSiin tai Winhaan "lisätiedot"

EI SUJU... → PROSESSI KÄYNTIIN

- A. Uusi suunnitelma**
- B. Määräaikainen keskeyttäminen (ohr → kj)
- C. Ohjataan eroamaan itse, ohjaus eteenpäin (toiselle alalle tms)**
- D. Määräaikainen erottaminen (ohr → johtokunta)
- E. Keskustelu ro + ohr, katsotaan eronneeksi (ohr → rehtori)

SUJUU
suunnitelma etenemisestä eli HOPS/hojks kuntoon

Kaikki vaihtoehdot edellyttävät tukitoimia ennen toimenpiteitä ja ohjausta myös sen jälkeen!

Liite 3**OHJAUKSEN TEHTÄVÄJAKO****ENNEN OPINTOJEN ALKUA**

Tavoite	Menetelmä	Päävastuu	Mukana olevat tahot	Ajankohta
Koulutusten esittely	Esittelymateriaalien tuottaminen	Opisk.palvelun johtaja	Opiskelijapalvelu, opettajat, koulutuksenjohtajat, opiskelijat, tuutorit	Läpi vuoden
Tutustumisvierailut	Vierailuajankohdasta ja ohjelmasta sopiminen ja sen järjestäminen	Opisk.palvelun johtaja	Opiskelijapalvelu, opettajat, koulutuksenjohtajat, tutoropiskelijat	Läpi vuoden
Oppilaitos- ja koulutusesittelyt 9-luokille, vanhempainilloissa ym.	Esittelyistä sopiminen ja niiden järjestäminen	Opisk.palvelun johtaja	Opiskelijapalvelu, opiskelijatuutorit	Läpi vuoden
Peruskoululaisten 8. ja 9 luokkalaisten TET-jaksot	TET-sopimukset ja tutustumisen järjestäminen	koulutuksenjohtajat	Opiskelijapalvelu, opettajat	Läpi vuoden
”Avoimet ovet”	Tapahtuman järjestäminen ideoinnista jälkipurkuun	Opisk.palvelun johtaja	Koko henkilökunta, opiskelijat	Syksyisin
Pääsykoekutsut	Kutsujen laatiminen ja postitus	Opintosiht.	Opo, koulutusalojohtajat	Ennen pääsykokeita
Pääsykokeet	Suunnittelu ja koordinointi	Opo / koulutuksenjohtajat	Opettajat, opiskelijapalvelu	Ennen pääsykokeita
Pääsykokeet	tehtävien laatiminen, korjaaminen, pisteytys, laitteistot, tarvikkeet, tarvittava tekniikka paikalle	koulutuksenjohtajat, opettajat	Opiskelijapalvelu, työelämän edustajat, alojen opettajat, koulutuksenjohtajat	
Pääsykokeet	Tilavaraukset, opasteet	Kirjastosihteerit	Opiskelijapalvelu	Ennen pääsykokeita
Joustavan valinnan lausunnot	Lausuntojen laatiminen opiskelijahuollon käsittelyn jälkeen	Erityisopettaja	Opiskelijahuoltoryhmä	Pääsykokeiden jälkeen
Uusien opiskelijoiden valinta	Yhteishakupisteiden tarkistaminen, kokoaminen	Opo, opintosihteerit	Rehtori, koulutuksenjohtajat, valintakokeissa mukana ollut henkilöstö	Tulosten valmistuttua
Tiedottaminen valituille	valintakirjeen laatiminen ja postitus, henk.koht. ohjaus	Opintosihteerit, opo	koulutuksenjohtajat	Tulosten valmistuttua
Jälkiohjaus	Ei-valituksi tulleiden jälkiohjaus	Opo	Opisk.palvelun johtaja,	Tulosten

			opintosihteerit	valmistuttua
Opiskelijan opas	Oppaan laatiminen ja päivittäminen, lähettäminen oppilaitokseen hyväksymiskirjeen liitteenä uusille ja jakaminen syksyllä vanhoille opiskelijoille	Opisk.palvelun johtaja	Opiskelijapalvelut, koko henkilökunta	Syksyisin ja vuodenvaihteessa
Opiskelupaikkojen jälkimarkkinointi	Ilmoitusten laatiminen ja lehtiin lähettäminen, lehti-ilmoitukset	Opisk.palvelun johtaja	koulutuksenjohtajat	Tulosten valmistuttua
Nivelpalaverit	Yhteydenpito lähetäviin oppilaitoksiin	Opo ja erityisopettaja	Opiskelijahuoltoryhmä, perusasteen opot	Keväällä, syksyllä
Tiedonsiirtolomakkeen käsittely	Siirtotietoihin perehtyminen ja niistä aih. jatkotoimet	erkaope	Opiskelijahuoltoryhmä, perusasteen opot, ryhmänohjaaja	Ennen opintojen alkua
Esitteet, tiedottaminen ja nettisivut	Esite-, tiedotus- ja nettisivumateriaalin suunnittelu ja valmistaminen	Opisk.palvelun johtaja	Koulutuksenjohtajat	Läpi vuoden
ryhmänohjaajan tehtävissä tukeminen	ryhmänohjaajan oppaan laatiminen, päivittäminen ja kopioiminen	opo	Opiskelijahuolto, ryhmänohjaajat, opiskelijat	Keväällä
Kahden tutkinnon opas	oppaan laatiminen, päivittäminen	opo	Opiskelijapalvelu, Outokummun lukion edustajat, yhteisen opetuksen johtaja	Keväällä
Tuutor-koulutus ja toiminnan koordinointi	Tulevien opiskelijoiden sitouttaminen opiskeluun	kuraattori	Opisk.palvelun päällikkö, erityisopettaja, kuraattori, opo, PYRO	Keväällä
Opinto-ohjausasioista tiedottaminen, kouluttaminen	Henkilöstön kouluttaminen henkilöstökokouksissa, tiedottaminen sähköisesti tai suoraan kontaktein	opo	Opiskelijahuoltoryhmä	Läpi vuoden

OPINTOJEN AIKANA

Aloitustaihe

Tavoite	Menetelmä	Päävastuu	Mukana olevat tahot	Ajankohta
Orientoituminen opintoihin: sisältö tarkemmin liite 3	Uusien opisk. opastaminen opintojen alkuun, sähköiset palvelut, tutustuttaminen oppilaitokseen, sen toimintatapoihin, op.sosiaaliset etuudet ym.	Ryhmänohjaaja	Opiskelijapalvelut, koulutuksenjohtajat, tuutorit, mikrotuki	Ensimmäisellä viikolla / aloitusjakson aikana
Yhteydenpito huoltajiin	Henkilökohtaiset kontaktit, kotikirjeet	Ryhmänohjaaja	Opiskelijahuolto	Läpi vuoden

				tarvittaessa
Ryhmäytyminen, ryhmähengen luominen	Uusien opiskelijoiden ryhmäytysten organisointi, järjestäminen, osallistuminen	Ryhmänohjaaja	opettajat, tuutorit, opo, erityisopettaja, kuraattori	Heti opintojen alussa
opintojen rakenne, poissaolot, uusiminen, opintopolun rakentuminen, seurannan merkitys, (uraslu), kahden tutk. suor.mahd. tiedottaminen	Suurryhmäohjaustunnit	Opo: painopiste y-opinnoissa / kokonaisuudessa	Ryhmänohjaajat: painopiste ammatillisissa opinnoissa / kokonaisuudessa	aloitusjakson aikana 2 tuntia / ryhmä
Tunnustamisen periaatteista tiedottaminen ja niihin opastaminen, HOPS:in laadintaan opastaminen	Pienryhmäohjaustunnit: ryhmä puoleksi, molemmille puolikkaille tunti (jako toisen tutkinnon suorittaneet / suoraan perusopetuksesta tulleet tai suomalaiset / maahanmuuttajat): suunnitelma lomakkeelle	opo	ryhmänohjaajat	aloitusjakson aikana 3 tuntia / ryhmä: ylioppilaat ym. 2 tuntia, muut 1 tunti
Kahden tutkinnon suorittamiseen ohjaaminen	Pienryhmäohjaus	opo	Lukion rehtori, ryhmänohjaajat	aloitusjakson aikana 2 tuntia / pienryhmä (3 ryhmää)
Eri kulttuuritaustasta tulevien ohjaus	Suomalaiseen kulttuuriin, tapoihin ja yhteiskuntaan tutustuttaminen	Ryhmänohjaaja	ulkopuoliset tukiverkot, opiskelijapalvelut, tutor-opiskelijat	Läpi vuoden
Henkilökohtainen ohjaus	Henkilökohtaiset tapaamiset, tulohaastattelun tekeminen, ohjaustarpeen kartoittaminen	Ryhmänohjaaja	erityisopettaja, kuraattori, opo, huoltajat	aloitusjakson aikana
Aikaisemmin opitun tunnistaminen ja tunnustaminen (hyväksiluvut)	- yhteisten ja vv-opintojen osalta (suunnitelman hyväksyjänä opo) - ammatillisen osaamisen tunnustaminen (suunnitelman hyväksyjänä ryhmänohjaaja / koulutuksenjohtaja)	Opo: yhteisten ja vv-opintojen osalta Ryhmänohjaaja: ammatillisten osalta	<u>opintosiht. koulutuksenjohtaja:</u> ro ja opo esittelevät opiskelijoille, ro huolehtii lomakkeeseen tarvittavat nimikirjoitukset ja vie opintosihteerille winhalle merkittäväksi	Ensimmäisten viikkojen aikana
Kahden tutkinnon suorittam. kiinnostuneiden kartoitus ja haastattelu	Kaksoistutkintolaisten ohjaus ja neuvonta: pienryhmä- ja henkilökohtaiset ohjaukset, kaksoistutkintoinfot	Opo	Ryhmänohjaaja, lukion rehtori, koulutuksenjohtajat	aloitusjakson aikana
Erityisiä opetus- ja ohjauspalveluja tarvitsevien opiskelijoiden ohjaus	HOJKS-tarpeen kartoittaminen, erityisopisk. nimeäminen, HOJKS:n laatiminen	Erityisopettaja	Ryhmänohjaaja, opo, kuraattori	molempien lukukausien alussa
Erityisiä opetus- ja ohjauspalveluja tarvitsevien opiskelijoiden ohjaus	HOJKS:n päivittäminen	Ryhmänohjaaja	Opiskelijahuoltoryhmä, opettajat, huoltajat	Jatkuvasti
Lähtötasoarvioinnit	Lähtötason mittaaminen ja selvittäminen	erkkaope	Erityisopettaja, entiset opettajat,	aloitusjakson alussa

	kokein, testein ja haastatteluin		ryhmänohjaaja, opettajat, opo	
HOPSin laatiminen	Tunnustamisten ja opiskelijan toiveiden ja tarpeiden huomioiminen HOPS:in laadinnassa, tarvittavat allekirjoitukset ja winhaan merkinnät	Ryhmänohjaaja, <u>opiskelija</u>	Opinto-ohjaaja, opintosihteerit	Ensimmäisten viikkojen aikana
Virhevalintoja tehneiden ohjaus	Yhteydenotot muihin oppilaitoksiin, työvoimaviranomaisiin tai ammatinvalintapsykologiin	Opo	Ryhmänohjaajat, opintosihteerit, erityisopettaja, kuraattori	Tarvittaessa
P-tai 0-suorituksiin, poissaoloihin ym. ongelmiin puuttuminen, HOPS-seuranta	Henkilökohtaiset keskustelut ja HOPS:n kirjallinen päivitys	Ryhmänohjaaja	Opo, kuraattori, erityisopettaja, koulutuksenjohtajat, opettajat	Heti ongelmien ilmettyä
Ryhmänohjaajan tunnit	Ajankohtaisista asioista tiedottaminen, uraohjaus, oppimisen ohjaaminen, kasvun ja kehityksen ohjaus, ryhmähengen ylläpitäminen	Ryhmänohjaaja	Opiskelijahuolto, tutor-opiskelijat, opettajat	Läpi vuoden
Henkilökohtainen ohjaus	Vastaanotot eri toimipisteissä: Gall ja metalli 3 tuntia, Kaivos ja Rusakko 3 tuntia, Lammenkatu 4 tuntia / viikko	Opo		Viikoittain aikataulun mukaan

Varsinaisten opintojen alettua / Ensimmäinen lukuvuosi

Tavoite	Menetelmä	Päävastuu	Mukana olevat tahot	Ajankohta
Opintojen etenemisen seuraaminen	Säännölliset opintosuoritusotteiden tarkistam. ja yht.pito opettajien kanssa	Ryhmänohjaaja	Erityisopettaja, opo, kuraattori, opintosihteerit	Jaksojen vaihtuessa
Jälkihaussa tulleiden, siirto-opiskelijoiden tai muuten eri aikaan opintonsa aloittavien ohjaus	Ryhmään, opiskeluun, oppilaitokseen ja opintoihin perehdyttäminen	Ryhmänohjaaja	Opo, opiskelijapalvelut, koulutuksenjohtajat	Läpi vuoden
Ryhmänohjaajan tunnit	Tiedottaminen, uraohjaus, ammatti-	Ryhmänohjaaja	Tutor-opiskelijat, opettajat,	Läpi vuoden

	identiteetin rakentaminen, oppimisen, kasvun ja kehityksen ohjaus, ryhmähengen ylläpitäminen		opiskelijahuolto	
Henkilökohtainen tapaaminen opiskelijan kanssa	HOPS:n ja mahd. HOJKS:n päivittäminen, muiden ohjaustarpeiden kartoittaminen	Ryhmänohjaaja	opo, kuraattori, erityisopettaja	Syksyllä ja keväällä
Eri kulttuuritaustasta tulevien ohjaus	Suomalaiseen kulttuuriin, tapoihin ja yhteiskuntaan tutustuttaminen	Ryhmänohjaaja	ulkopuoliset tukiverkot, opiskelijapalvelut, tutor-opiskelijat	Läpi vuoden
Tulokyselyyn vastaaminen	Uusien opiskelijoiden tulokyselyn täyttäminen	Ryhmänohjaaja	opiskelijapalvelu, rehtori, mikrotuki	Ennen lukukauden loppua
Tiedon kulku opiskelijoiden tilanteesta opettajilta opiskelijahuollolle	Huolilomakkeen lähettäminen, tietojen käsittely, jatkotoimista sopiminen ja opettajille tiedottaminen	Opo, opiskelijahuolto	Opettajat, ryhmänohjaajat, opintosihiteerit	Kerran syksyllä, vuodenvaihteessa ja kerran keväällä
Kesäopinnot	Kesäopintojen ohjaaminen Muistuttaminen sosiaalisten etujen tarkistamisesta	Ryhmänohjaaja	opo, opintosihiteerit, opettajat	Huhti–toukokuu
Huoltajayhteistyö	Osallistuminen AmoO:ssa järjestettäviin vanhempainiltoihin ja avoimien ovien tapahtumiin, henkilökohtaiset kontaktit, kotikirjeet	Koulutuksenjohtajat, ryhmänohjaajat	Alan opettajat, opiskelijahuolto	Läpi vuoden
Opintonsa keskeyttävien ohjaus	Jälkiohjauksen tarjoaminen ja neuvominen	opo	ryhmänohjaajat, erityisopettaja, kuraattori, opettajat	Läpi vuoden
Koulutusohjelmavalinta (sote)	Koulutusohjelmista tiedottaminen ja urasuunnitteluun ohjaaminen	Ryhmänohjaaja	opettajat, opo, koulutuksenjohtaja	Alkaen viim. puoli vuotta ennen valintaa
Kahden tutkinnon suorittajien ohjaus	Opintojen etenemisen ja HOPS:n seuranta ja päivitys, kirjoituksiin valmentaminen: henkilökohtainen tai pienryhmäohjaus	Opo	lukion rehtori, ryhmänohjaaja, opettajat	ennen lukiojaksoja, 2 tuntia / 3 ryhmää
Tutor-toiminnan ylläpitäminen	Tutoreiden koulutuksen suunnittelu ja järjestäminen, tutortoiminnan organisointi ja opastaminen, toimintaan aktivoiminen	Kuraattori	Erytisopettaja, kuraattori, opo, opiskelijapalvelun päällikkö, opettajat	Läpi vuoden
Henkilökohtainen ohjaus	Vastaanotot eri toimipisteissä: Gall ja metalli 3 tuntia, Kaivos ja Rusakko 3 tuntia, Lammenkatu 4 tuntia / viikko	opo		Viikoittain aikataulun mukaan

Toinen lukuvuosi

Tavoite	Menetelmä	Päivastuu	Mukana olevat tahot	Ajankohta
Lähtötilanteen kartoittaminen, HOPS:ien päivitykset, HOJKS-tarpeen päivittäminen	Opintosuoritusotteiden tarkistaminen, henkilökohtaiset tapaamiset, opintojen etenemisen seuranta	Ryhmänohjaaja	Opiskelijapalvelut, opettajat	Lukukauden alussa
Siirron kautta tai muuten suoraan toiselle luokalle tulevien ohjaus	Henk.koht. tapaamiset, perehdyttäminen ryhmään, oppilaitokseen, tutkintoon, opintojen sisältöön, HOPS:n ja mahd. HOJKS:n laadinta	Ryhmänohjaaja	Koulutuksenjohtajat, opo, opiskelijapalvelut	Läpi vuoden
Eri kulttuuritaustasta tulevien ohjaus	henkilökohtaiset ja pienryhmätapaamiset	Ryhmänohjaaja	Kaupungin tukiverkot, opiskelijapalvelut, tutor-opiskelijat	Sopimuksen mukaan
Huoltajayhteistyö illat/tilaisuudet	Osallistuminen AmoO:ssa järjestettävään toimintaan	Koulutuksenjohtajat	Alan opettajat, opiskelijahuolto	Läpi vuoden
Vapaasti valittavat ja valinnaiset opinnot	Valintojen tekeminen ja niistä tiedottaminen ja ohjaaminen	Yhteinen opetus, opintosuhteerit	Yhteisen opetuksen väki, tutor-opiskelijat, ryhmänohjaaja, opo	Jaksojen vaihtuessa
Opiskelutaitojen syventäminen	Henkilökohtainen, pien- ja suurryhmäohjaus	Ryhmänohjaaja	Opettajat, opo	Läpi vuoden
Uraohjaus, opintojen eteneminen, HOPS:ien tarkistus	Suurryhmäohjaustunti	opo	ryhmänohjaajat	Toisen jakson aikana, 2 tuntia / kaikki ryhmät
Tiedon kulku opiskelijoiden tilanteesta opettajilta opiskelijahuollolle	Huolilomakkeen lähettäminen ryhmänohjaajille, niiden käsittely ja jatkotoimista sopiminen	opo	Opettajat, ryhmänohjaajat, kuraattori, erityisopettaja, opintosuhteerit	Kerran syksyllä, vuodenvaihteessa ja kerran keväällä
Kahden tutkinnon suorittajien ohjaus	Opintojen etenemisen ja HOPS:n seuranta ja päivitys, kirjoituksiin valmentaminen: henkilökohtainen tai pienryhmäohjaus	Opo	lukion rehtori, ryhmänohjaaja, opettajat	ennen lukiojaksoja ja kirjoituksia, 2 tuntia / 3 ryhmää
Kesäopinnot	Kesäopintojen ohjaaminen Muistuttaminen sosiaalisten etujen tarkistamisesta	Ryhmänohjaaja	opo, opintosuhteerit	Huhti–toukokuu
Henkilökohtainen ohjaus tarvittaessa	Vastaanotot eri toimipisteissä: Gall ja metalli 3 tuntia, Kaivos ja Rusakko 3 tuntia, Lammenkatu 4 tuntia / viikko	opo		Viikoittain aikataulun mukaan

Kolmas (ja neljäs) lukuvuosi sekä toinen lukuvuosi heille, jotka valmistuvat kahdessa tai kahdessa ja puolessa vuodessa

Tavoite	Menetelmä	Päävastuu	Tukena olevat tahot	Ajankohta
Lähtötilanteen kartoittaminen ja valmistumissuunnitelman tekeminen	Opintosuoritusotteiden tarkistaminen, henkilökohtaiset tapaamiset, opintojen etenemisen seuranta, henkilökohtainen tapaaminen	Ryhmänohjaaja	Opiskelijapalvelut, opettajat	Lukukauden alussa
Eri kulttuuritaustasta tulevien ohjaus	henkilökohtaiset ja pienryhmätapaamiset	Ryhmänohjaaja	Tukiverkot, opiskelijapalvelut, tutor-opiskelijat	Sopimuksen ja tarpeen mukaan
Tiedon kulku opiskelijoiden tilanteesta opettajilta opiskelijahuollolle	Huolilomakkeen lähettäminen ryhmänohjaajille, niiden käsittely ja jatkotoimista sopiminen	opo	Opettajat, ryhmänohjaajat, kuraattori, erityisopettaja, opintosihteerit	Kerran syksyllä, vuodenvaihteessa ja kerran keväällä
Huoltajayhteistyö	Osallistuminen AmoO:ssa järjestettävään toimintaan: illat/tilaisuudet, henkilökohtaiset kontaktit tarvittaessa	Koulutuksenjohtajat , ryhmänohjaajat	Alan opettajat, opiskelijahuolto	Läpi vuoden
Jatko-opinnoista tiedottaminen, neuvonta ja ohjaus, uraohjaus: * haku 2. asteen koulutukseen * haku AMK:n ja yliopistoihin * valintakokeisiin valmentaminen	Suuryhmäohjaus	Opo	Ryhmänohjaajat, opettajat	Syyslukukaudella: opotunnit 2-3. jakson vaihteessa ja 4. jakson aikana .(yht. 2 tuntia / kaikki ryhmät, tunti kerrallaan):
Työvoimapalvelujen esitleminen työvoimatoimistossa tai oppilaitoksessa	Suuryhmäohjaus	Opo	Työvoimatoimiston väki, opiskelijapalvelut, ryhmänohjaaja	3.-5. jakson aikana, 2 tuntia / kaikki ryhmät

Alakohtaiset AMK-infot, oppisop.koulutus, työvoimapalvelut, ammattiliitot, rekrytointifirmat	Suurryhmäohjaus, tutustumiskäynnit (kustannukset?)	Opo	Ryhmänohjaajat, työelämän, vastaanottavien oppilaitosten, ammattiliittojen, rekryfirmojen edustajat	3. jakson lopussa tai 4. jakson alussa, 2 tuntia / kaikki ryhmät
Työnhakuun opastaminen	Hakemusasiakirjojen tekeminen (hakemus, CV, portfolio)	?	Ryhmänohjaajat, äidinkielenopettaja, opettajat	Ennen valmistumista
Yhteistyö ammatinvalintapsykologin kanssa	ammatinvalintapsykologin palveluiden tarjoaminen	Opo	Ryhmänohjaajat, kuraattori	Läpi vuoden
Kahden tutkinnon suorittajien ohjaus	Opintojen etenemisen ja HOPS:n seuranta ja päivitys, kirjoituksiin valmentaminen: pienryhmä tai henkilökohtainen ohjaus: pienryhmä- ja henkilökohtainen ohjaus	Opo	lukion rehtori, ryhmänohjaaja, opettajat	ennen lukiojaksoja ja kirjoituksia, 2 tuntia / 3 ryhmää
4. vuoden opiskelijoiden ohjaus	Henkilökohtainen ohjaus, HOPS:ien ja mahdoll. HOJKS:ien päivittäminen, sopiminen koulutuksenjohtajan kanssa, kuka vastaa heidän opinnoistaan jatkossa ja tämän tiedottaminen opiskelijoille, opintososiaaliset etuudet	Ryhmänohjaaja	Opiskelijahuolto, koulutuksenjohtajat, opintosihiteerit	Viidennen jakson aikana
Henkilökohtainen ohjaus tarvittaessa	Vastaanotot eri toimipisteissä: Gall ja metalli 3 tuntia, Kaivos ja Rusakko 3 tuntia, Lammenkatu 4 tuntia / viikko	opo		Viikoittain aikataulun mukaan
Päätökyselyyn vastaaminen	Valmistuvien opiskelijoiden päätökyselyn täyttäminen ryhmänohjaajan tunnilla	Ryhmänohjaaja	Mikrotuki, opiskelijapalvelu, rehtori	Ennen valmistumista

OPINTOJEN JÄLKEEN

Ohjausta annetaan tarpeen mukaan myös opintojen jälkeen. Luokkakokouksiin osallistutaan kutsuttaessa. Kehittämiskohteena on alumnitoiminnan käynnistäminen. Työllistymisseuranta/PKKY seuraa, tilastoi.